

Ἄγαπητέ μοι φίλε κ. Ἀρσένη,

Ἦν ὑπέροχη μεγαλύτερα εὐχαρίστησις ἀπὸ ἐκείνην, ποῦ δοκιμάζει κανεὶς ξαναβλέ-
πειν ἕνα ξαφνικὰ ἕνα φίλον του ποῦ ἐτόμιζε ἀπὸ δεκαετίας ἀπαιτημένον. Ἦν εὐνο-
χία ἀλήθεια! Στὸν φίλον αὐτὸν ξαναβιάσκει τὰ παλιὰ του χρόνια. Ἔτσι κ' ἐγὼ ὑπεδέ-
χθημι τὸν ὄρατον γάμον τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ποῦ παρουσιάζειτο ἔκκειν ἀπὸ δέκα χρόνια
ἀπουσίας ἀφανείας. Μὲν θύμισος πολλὰ πράγματα. Μὲν θύμισος διὰ ἀπὸ δεκαπέντε χρό-
νων, ὅταν ἦλθα φοιτητὴς στὴς Ἀθήνας, μίαν ἡμέραν παρουσιάσθηκα σὺ καλλιτεχνικῶς
απουδαστήριον τοῦ κ. Γ. Ἀρσένη, δειλὸς, ἀγνωστὸς καὶ τοῦ παρρησιώσαν ἕνα χειρογράφο
μου, τὸ ὅποιον, χωρὶς νὰ τὸ ἀξίω, εὐρήκε μὴ γωνίᾳ τοῦ ἡμερολογίου γὰρ νὰ σφραγι-
σθῆ ἡγοραλὸ σιγὰ εἰς ἕλην τῶσιν ἄλλων γρασιτῶν ἀνομιῶν. Μὲν θύμισος τὰ πρῶτα
καρδιοχτύπια, τίς πρῶτες ἀγχαριστήσεις ἐπὶς ἀνθρώπων, ποῦ ἀγκυλιάζει τὸ ἀχάριστο
αὐτὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐργάτη τῆς κέννης (ἐπαγγέλιον ποῦ ἔχει... τὸ ἔξεραισ ἀπὸ καλὰ, φι-
λιτατέ μου Ἰωάννη — δορυφόρον του τῆν φιλίχτην).

Γ' αὐτὸ ξαναγράφω μὲ ἀγάλην σιγὰς κούλων — σιγὰς σιγὰς ἤθελα νὰ πῶ — τῆς
φιλίας «Ποικίλης Στοᾶς» καὶ ταπεινὸς ἐργάτης ἡμῶν ἐστὶν καὶ ἕνα ἕνα περὶ αὐτοῦ, λυ-
πημένος διὰ δὲν εἶναι τὸ περιεῖδι αὐτὸ καλὴν καὶ φιλοσοφικὴν λήθη.

Γόρμη, Ἰούλιος 1912

καὶ σὲ ἀσπάζομαι
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΙΛΑΣ

✽ ✽

BELLA NAPOLI

(Σημειώσεις ἀπὸ τὸ Καρνέ μου)

Ἦσαν ἀλήθεια αὐτοὶ οἱ πρόγονοί
μας! Ἔλχαν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν
των ἔμφυτον τὸ αἰσθητικὸν τοῦ ὄρατου.
Καὶ δὲν ἀφίχαν τίποτε τὸ ὄρατον,
ποῦ νὰ μὴ τὸ κάμουν ἰδικόν των.

Καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν μαρκεῖν
ἀκτὴν τῆς Ἰταλίας, ποῦ φέρει τὸ
ὄνομα τῆς Νεαπόλεως, αὐτοὶ πρῶ-
τοι τὴν κατήκισαν, ἐλκυσθέντες
ἀπὸ τὴν γοητείαν τῆς φύσεως καὶ
τὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους τῆς.

Ἦχουν περάσει δυσόμισυ χιλιά-
δες χρόνια, ἀφ' ἔτου Χαλκιδικεὶς ἀποι-
κοὶ ἐκ Κύμης κατήκισαν τὴν ὄραταν
Παρθενόπην, καὶ ἀπὸ τὴν ἑλληνη-

κὴν καταγωγὴν τῆς δὲν διατηρεῖ ἡ σημερινὴ Νεάπολις παρὰ τὰ ὄνοματα
τῶν τοποθεσιῶν τῆς καὶ τὰ μνημεῖά τῆς, ἀρκετὰ ἐννοεῖται, ὅπως ὑπενω-
μίζουσι τὴν Ἑλληνικὴν καταγωγὴν τῆς.

Ἡ Πομπηῖα, τὸ Ἡράκλειον, τὸ Πανσιλυπον, ἡ Νησίς, αἱ Σταβιαί, ἡ
Βαία, ἡ Κύμη, ὅλα γύρω τέλος φωνάζουσι καὶ ἐνθυμίζουσι τὴν Ἑλληνικὴν
καταγωγὴν τῆς. Ἄν ψυχολογήσῃ δὲ κανεὶς τοὺς σημερινούς κατοίκους
τῆς Νεαπόλεως, εὐρίσκει εἰς τὰς φλέβας των κάτι τὸ Ἑλληνικόν, εἰς τὴν
εὐθυμίαν, εἰς τὴν φιλοσοφικὴν ἀδιαφορίαν περὶ τὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς,
εἰς τὸ συναίσθημα τοῦ ὄρατου, εἰς τὸ εὐμετάβλητον τοῦ χαρακτήρος, εἰς
τὸ εὐέξαπτον, εἰς ὅλα τέλος τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ, ποῦ ἀπετέλεσαν πάν-
τοτε τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἑλληνοσ.

Ὁ Ναπολιτᾶνος!

Τὶ παράδοξον ὄν! Εἶναι ἡ δεκάτη τοῦλάχιστον φορὰ ποῦ ἐπισκέ-
πτομαι τὴν Νεάπολιν καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἀκόμη δὲν κατώρθωσα νὰ ἐννο-
ήσω τελείως τὴν ψυχολογίαν τοῦ παραδόξου αὐτοῦ ὄντος, ποῦ ζῆ κάτω
ἀπὸ τὸν ὑπέροχον οὐρανὸν τῆς Νεαπόλεως καὶ μπροστὰ ἀπὸ τὸν γαλα-
νὸν μοναδικὸν ἐκείνον κόλπον, ποῦ μεθύσκει, γοητεύει καὶ ἐνθουσιάζει.

Θέλω ν' ἀποτυπώσω στὸ χαρτὶ μερικὰς ἐντυπώσεις μου ἀπὸ τὴν
Νεάπολιν. Ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσω — καθὼς δὲν ἤξεύρει
κάνεις ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσῃ θωπεύων μίαν ὑπέροχον ὁμορφίαν, καθὼς δὲν
εἰξεύρει νὰ εὐρη τὴν πρῶτην λέξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ν' ἀρχίσῃ μίαν ἐρωτι-
κὴν ἐξομολόγησιν.

Ἄλλ' ὅπως δὴποτε θὰ παραδώσω μερικὰς σημειώσεις εἶσι στὰ πετα-
χτά, ὅπως τὰς μαζεύω ἀπὸ τὸ Καρνέ μου. Δὲν τὰς ἐγγίξω. Διότι κάθε
κτένημα θὰ τὰς χαλοῦσε.

✽

Τὸ θέαμα τῶν δρόμων καὶ πλατειῶν τῆς Νεαπόλεως ἐκπλήττει ἐκεί-
νον, ποῦ διὰ πρῶτην φορὰν τὴν ἐπισκέπτεται.

Ἐνας διαβολικὸς θόρυβος, μίαν ζωὴ ἐκκωφαντικὴ ξεχύνεται παντοῦ.
Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιὰ, ὄλοι συναντῶνται, σπρώχονται, γυρίζουσι σὰν
σδοῦρες, χωρὶς νὰ γκρινιάζουσι, διότι κάποιος τοὺς ἐσπρωξε, διότι κάποιος
τοὺς ἐπάτησε.

Καὶ ὅταν ὁμιλοῦν μεταξὺ των, εἶσι γιὰ κουβέντα, οἱ Ναπολιτᾶνοι
φωνάζουσι μὲ χειρονομίας καὶ μὲ μίαν μιμητικὴν κωμικωτάτην.

Καὶ ἡ κουβέντα των εὐθὺς μοιάζει μὲ τραγοῦδι. Διότι ὁ Ναπολιτᾶνος
μιλεῖ μὲ νότες σηκώνων καὶ χαμηλώνων τὴν φωνὴν του σὰν νὰ ἔχη
μπροστὰ του χαρτὶ μουσικῆς!

Σὰς καταδιώκει παντοῦ μίαν φωνή, ἕνα συνεχὲς τραγοῦδισμα, παιδί-
λον, αἰώνιον, βουκαλιστικόν.

Τὸ ἀποτελοῦν τὸ τραγοῦδι αὐτὸ διάφοροι φωναί, τρυφεραί, μισοσδυ-
σμένα, γλυκεραί, ἀπειλητικαί, ξεψυχισμένα, εἰρηνικαί, ἐπίμονοι — ἀλλ'
ἐν τούτοις εὐχάριστοι ἐν τῇ ἀρμονικῇ συνόλῳ, τὸ ὅποιον ἀπαρτίζουν.

Ὁ λούστρος ἀπὸ τὴν γωνίαν τοῦ δρόμου σὰς φωνάζει εἰς μίαν γλῶσσαν διεθνῆ:

— Μοσιού, πολί! (νὰ τὰ λουστράρι!)

Τὸ «Μοσιού» εἶναι ὁ ἐναρκτήριος... κάθε ἐμίλλας τοῦ Ναπολιτάνου, ποῦ θέλει κάτι νὰ σὰς ζητήσῃ.

Μ' αὐτὸ σὰς κράζει ὁ ἀμαξῆς, ὁ χαρακτηριστικὸς ἐκεῖνος τύπος τῆς Νεαπόλεως, ὁ ἐφημεριδοπώλης, ὁ πλανόδιος πωλητὴς «τῶν μυρίων τίποτε», ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος τῶν ἀέργων, τῶν κουρελιασμένων, τῶν λερωμένων, τῶν τεμπέληδων, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν κάτι τι τὸ χαρακτηριστικὸν διὰ τὴν ὥραν Νεάπολιν.

Καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς δρόμους, τὰ σοκάκια, τὰς πλατείας, δὲν ἀκούεται τίποτε ἄλλο παρὰ μίαν συνεχῆς φωνή, μίαν φωνή, ποῦ μπορεῖ μᾶλλον νὰ ὀνομασθῇ τραγουδί.

Ὅλοι τραγουδοῦν σ' αὐτὸν τὸν τόπον... καὶ ὅταν δὲν φάλλουν ἀκόμη τῆς γλυκῆς καντσονέτες των — ποῦ ξεθωριασμένες φθάνουν ἕως τὰς Ἀθήνας — καὶ ὅταν μαλώνουν καὶ ὅταν βρίσκονται ἀκόμη... ὅλοι τραγουδοῦν εἰς τὴν Νεάπολιν.

Καὶ δὲν τραγουδοῦν μόνον οἱ ἄνθρωποι. Καὶ τὰ πράγματα καὶ ἡ φύσις ὅλη ἀκόμη φαίνεται νὰ τραγουδᾷ εἰς τὴν χίρην αὐτήν.

Καὶ ὁ ψίθυρος τοῦ γαλανοῦ κύματος μὲ τραγουδί μοιάζει στὸν μαγικὸν ἐκεῖνον κόλπον, καὶ αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου, ποῦ φωτίζει τὴν Παρθενόπην, μοιάζουν μὲ χορδὰς ἀπεράντου λύρας, ποῦ δονεῖται, ποῦ παίζει διαρκῶς μίαν ταραντέλλαν, ποῦ ψάλλει ἕνα τραγουδάκι, μίαν βαρκαρόλαν, μὲ τὴν παθητικὴν ἐκείνην γλυκάδα, μὲ τὴν ὅποιαν μόνον οἱ Ναπολιτᾶνοι γνωρίζουν νὰ τραγουδοῦν.

O bella Napoli,
o suol bello,
ove sorridere
vuole il creato,

ψάλλει ὁ βαρκάρης λάμνοντας κάτω ἀπὸ τὸ Πανσέλυτον, ψάλλει ὁ χασομέρης ξαπλωμένος στὴν ἀμμουδιὰ τῆς Σάντα Λουσίας, ψάλλει ἡ μαυρομαλλοῦσα Ναπολιτᾶνα, ποῦ ἔχει δυὸ μάτια ποῦ σφάζουν.

Ψάλλουν ὅλοι!...

ΠΡΟΛΗΨΙΣ

Δὲν ὑπάρχει ἴσως εἰς τὸν κόσμον λαὸς προληπτικώτερος ἀπὸ τοὺς Ναπολιτάνους. Ἐνῶ ὁ Καμορίστας εἶναι ἕτοιμος νὰ σὰς κλέψῃ τὸ πορτοφόλι, ἐν τούτοις διακρίνων μίαν ἐκκλησίαν μπροστὰ τοῦ ἢ μίαν Παναγίαν ἀπὸ ἐκείνας, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶναι πλημμυρισμένοι οἱ τοῖχοι τῶν σπητιῶν, σταματᾷ, ἀποκαλύπτεται, σταυροκοπεῖται.

Καὶ μετ' ὀλίγα δευτερόλεπτα εἶναι ἕτοιμος νὰ στολισῇ ὀλόκληρον τὴν χορείαν τῶν Ἀγίων μὲ φράσεις καὶ ὕμνους, ποῦ μόνον αὐτὸς γνωρίζει.

Ἡ ὀρησκοπάθειά του εἶναι ἀπερίγραπτος. Εἰς κάθε δρόμον, κάθε στιγμὴν, θὰ συναντήσετε μίαν λιτανεῖαν. Μία εἰκὼν ἀγίου ἢ Παναγίας ἢ Χριστοῦ, περιφερομένη ἀπὸ ἕνα κρεμανταλὴν καὶ ἀκολουθουμένη ἀπὸ γυναικόπαιδα. Ὁ παπᾶς δὲν εἶναι ἀπαραίτητος πάντοτε. Διότι ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων — ἃς εἴπωμεν — λιτανειῶν, τῶν ὀργανουμένων ὑπὸ τοῦ κλήρου, γίνονται καὶ λαϊκαὶ λιτανεῖαι διαφόρων ἰδιωτικῶν εἰκόνων, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν γειτονίαν χαίρουν φήμην θαυματουργῶν.

Εἶναι τόσο γνωστὸν τὸ θαῦμα τοῦ Σάν Τζινάρου, ποῦ κάθε χρόνον βράζει τὸ αἷμά του σ' ἕνα κύπελλον, ὥστε μοῦ φαίνεται περιττὸ νὰ σὰς τὸ περιγράψω.

Ἄλλως τε δὲν εἶναι εὐκόλος ἡ περιγραφή τῆς σκηνῆς αὐτῆς. Πρέπει νὰ εὑρεθῆτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σάν Τζινάρου τὴν ἡμέραν ἐκείνην, νὰ ἰδῆτε τὴν ἀγωνίαν τῶν Ναπολιτάνων, ἀναμενόντων τὸ θαῦμα, ν' ἀκούσετε τὰς κατάρας των καὶ βλασφημίας, ἐφ' ὅσον τὸ θαῦμα βραδύνει, τὰς κραυγὰς τῆς χαρᾶς των, ὅταν τὸ αἷμα ἀναπηδᾷ καὶ βράζει τέλος μέσα εἰς τὸ κρυστάλλινον δισκοπότηρον, γιὰ νὰ ἐννοήσετε μέχρι ποίου βαθμοῦ φθάνει ἡ νοσηρὰ ὀρησκοπάθεια τοῦ Ναπολιτάνου.

Ἄλλ' εἶναι τόσα ἄλλα παράδοξα καὶ παράξενα!

Ἔχουν παραδείγματα χάριν εἰς τὴν Νεάπολιν τὸ πόδι τῆς Ἀγίας Ἀννης (αὐτὸ ἄλλως τε δὲν πρέπει νὰ σὰς φανῇ παράδοξον, διότι καθ' ἑλπὴν τὴν Ἰταλίαν σφίζονται διακόσια τοῦλάχιστον καρφιά ἀπὸ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ δέκα κεφαλαὶ Ἰωάννου τοῦ Πραδρόμου) ὅταν λοιπὸν μίαν ἐπιτόκος δοκιμάζει δυσκολίαν εἰς τὸν τοκετόν, φέρουν τὸ πόδι τῆς Ἀγίας Ἀννης καὶ τὸ ἀπιθώνουν ἐπὶ τῆς κοιλίας τῆς ἐπιτόκου, μέχρις ὅτου ἐπιτευχθῇ ὁ τοκετός.

Εἰς τὴν Santa Maria Nuova εἶναι μίαν κανδήλα μπροστὰ στὴν Παναγίαν, τῆς ὁποίας τὸ λάδι ἔχει θαυματουργὸν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ πονοκεφάλου... εἶναι δηλαδὴ ἕν εἶδος ὑγρᾶς ἀσπιρίνης.

Ὁ ἐσταυρωμένος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Carmine κάθε μεγάλην Παρασκευὴν παρουσιάζει τὸ φαινόμενον νὰ αἱματώνουν αἱ πληγαί, τὰς ὁποίας ἄνοιξαν στὸ σῶμά του τὰ καρφιά.

Καὶ εἶναι Παναγιές ποῦ ἰδρύουν, εἰκονίσματα ἀγίων ποῦ ἀνοικοκλείνουν τὰ μάτια των, καὶ εἶναι... πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συλλάβῃ νοσηρὰ φαντασία ὀρησκολήπτων προληπτικῶν!

Κάθε Ναπολιτάνος ὑποχρεωτικῶς φέρει κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμὸν τὸ «φυλακτὸ» του, τὸ ὅποσον περιέχει ἢ κοκκαλάκι ἀγίου ἢ ἄλλο θαυματουργὸν ἀντικείμενον. Ἐὶς φυλακτὸ αὐτὸ τὸ κρεμᾷ ἡ μητέρα εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ παιδιοῦ μόλις γεννηθῇ.

Ἐδιδάσσα κάπου ὅτι οἱ Ναπολιτᾶνοι ἔχουν διακόσια πενήντα παρατσούκλια καὶ κομητικὰ ἐπιθετὰ διὰ τὴν Παναγίαν — χωρὶς νὰ συμπερι-

λαμβάνονται εις αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν καὶ αἱ ὕβρεις καὶ βλασφημίαι κατὰ τῆς Παναγίας.

Ἐνα κορίτσι γιὰ νὰ εὕρη σύζυγον πρέπει νὰ κάμῃ ἑννέα λειτουργίας εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Κατὰ τὰς ἑσπέρας δὲ τῶν ἡμερῶν τῶν ἑννέα λειτουργιῶν πρέπει νὰ βγῇ εἰς τὸ παράθυρόν της τὰ μεσάνυκτα καὶ νὰ πῇ μερικὰς ὀρισμέναις προσευχάς.

Ἄν ἔχη τὴν ὑπομονὴν αὐτὴν ἢ νεάνις, ἢ ἴδη κατὰ τὴν ἑννάτην νύκτα μίαν πυρίνην δοκὸν, διασχίζουσαν δίκην κομήτου τὸ στερέωμα.

Ἐπειτα ἀκούεται μία φωνὴ ἀπαγγέλλουσα τὸ ὄνομα τοῦ ποθητοῦ ἐτέρου ἡμίσεος.

Ὅλοι αἱ προλήψεις, αἱ ὑφιστάμεναι εἰς τὴν ὑψηλίον, ἔχουν συγκεντρωθῆ, ἔχουν ἐξογκωθῆ ἀπιστεῦτος χάρις εἰς τὴν ἀμάθειαν καὶ εὐπιστίαν τοῦ ὄχλου.

Ὅλοι πιστεύουν εἰς τὸ βάσκαμα, εἰς τὸ μάτιασμα. Θεωροῦν κακὸν νὰ χυθῇ λάδι, νὰ σχηματισθῇ σταυρὸς τὸ μαχαίρι μὲ τὸ κουτάλι, νὰ σπάσῃ καθρέπτης.

Πιστεύουν τὰ μάγια καὶ τὰς μαγίσσας, τὰ φαντάσματα, τοῦ γυρτζιῶν στὰ σπίτια.

Ἐπάρχουν μάλιστα σπίτια στοιχειωμένα, τὰ ὅποια οὐδέποτε ἐνοικιάζονται. Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ κανεὶς τὴν προληπτικότητά τοῦ Ναπολιτάνου, τὸ μίγμα αὐτὸ τῆς πίστεως καὶ τοῦ ψεύδους, τοῦ μυστικισμοῦ καὶ τοῦ ὀλισμοῦ, τῆς εἰδωλολατρικῆς αὐτῆς ἀφροσύσεως ἑνὸς λαοῦ, τοῦ θυμίζει ἀκόμη πολὺ τὸν Μεσαίωνα.

SCRIVANO PUBLICO

Μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ σᾶς δώσω Ἑλληνιστὶ τὴν μετάφρασιν τῆς ἀνωτέρου ἐπιγραφῆς, διότι δὲν ὀ ἀποδίδῃ ἀκριβῶς τὴν κυριολεξίαν τῆς φράσεως.

«Δημόσιος γραμματεὺς» ἢ τὴν μετέφραζε κανεὶς φιλικῶς διακείμενος μὲ τὸν Ὁλλενδόρφον.

Αἶ! Τὶ ἐκαταλάβετε ἀπὸ τὴν μετάφρασιν αὐτὴν; Δὲν εἶναι καλλίτερον λοιπὸν νὰ σᾶς ἀναπτύξω τὸν θεσμὸν αὐτὸν τοῦ «Σκριβάνου Πούμπλικου»;

Ἡ Νεάπολις εἶναι ἀπὸ τὰς πόλεις ἐκεῖνας, ποῦ δυσκόλως ξεκολλοῦν ἀπὸ τὰς παλαιὰς συνηθείας, ἀπὸ τὰς παραδόσεις.

Ὁ Ναπολιτάνος ζῆ μὲ ὀκηθρίαν, ἢ ὅποια δὲν τοῦ ἐπιτρέπει ν' ἀποσπασθῇ εὐκόλως ἀπὸ τὸ παρελθόν.

Διὰ τοῦτο εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ἢ βρῆτε ὄχι μόνον μνημεῖα, ἀλλὰ καὶ λείψανα, ὅπως εἰπεῖν, ζωντανὰ τῆς μεσαιωνικῆς ζωῆς. Ἴν ἀπὸ τὰ λείψανα αὐτὰ εἶναι καὶ ὁ «Σκριβάνο Πούμπλικο».

Κάτω ἀπὸ τὰς στοὰς τοῦ θαυμαστοῦ θεάτρου τοῦ Σάν Κάρλο ὑπάρ-

χουν δύο ἀκόμη (ἦσαν τρεῖς ἕως πέρυσι) τοιοῦτοι, εἶναι ὁμοῦ καὶ ὀλίγα ἄλλα ἀκόμη σημεῖα τῆς πόλεως, εἰς τὰ ὅποια ἔχουν ἐγκατασταθῆ.

Μὰ τί εἶναι αὐτὸς ὁ «Σκριβάνο Πούμπλικο» ἐπὶ τέλους;

Εἶναι ὁ γραμματεὺς τῶν ἀγραμμάτων μὲ δύο λέξεις.

Μπροστὰ σ' ἕνα γέρεκο καὶ ξεθωριασμένο τραπεζάκι κάθηται ὁ γέρος μὲ ψηλὸ καπέλλο (σήμερα μόνον ἕνας φορεῖ ψηλὸ καπέλλο, οἱ ἄλλοι ἔγιναν δημοκρατικοὶ μὲ βεπούμπλικαν) καὶ περιμένει τὸ δουλικὸ, τὴν γρηῆν, τὸν ἄνθρωπον τοῦ λαοῦ, ὁ ὅποιος θάτοῦ δώσῃ μίαν δεκάραν διὰ νὰ τοῦ γράψῃ ἕνα γράμμα.

Πελώρια ἐπιγραφαὶ κρεμασμένα ἐπάνω ἀπὸ τὸ τραπεζάκι ἀναγγέλλουν ὅτι ὁ Σκριβάνο Πούμπλικο ἀναλαμβάνει τὴν συγγραφὴν... ἐπιστολῶν, τηλεγραφημάτων, ἀναφορῶν, αἰτήσεων καὶ κάθε εἶδους χαρτιῶν, σχέσιν ἔχόντων μὲ τὸν ἔρωτα... ἢ τὰ δικαστήρια.

✽ SCRIVANO PUBLICO ✽

“Ένας μάλιστα Σκριβάνος κάτω από τὸ Σάν Κάρλο ἔχει μίαν πελωρίαν ἐπιγραφὴν λέγουσαν Ἰταλιστί:

«Μεταφράζεται ἢ Γαλλικῆ».

Φαντασθῆτε μετάφρασιν Γαλλικῆς ἀπὸ τὸν Σκριβάνον αὐτόν, ποῦ δὲν γνωρίζει νὰ γράψῃ ... οὔτε τὴν γλώσσάν του!

Εἰς τὴν Νότιον Ἰταλίαν, καθὼς γνωρίζετε, βασιλεύει ὁ ἀναλφαθητισμός. Ὅρθῶντα τοῖς ἑκατὸν εἰς τὰ χωρία καὶ σαράντα τοῖς ἑκατὸν εἰς τὰς πόλεις εἶναι ἀγράμματοι.

Γι' αὐτὸ δασάκις ἐπέρασα ἀπὸ τῆς κολώνης τοῦ Σάν Κάρλο δὲν εἶδά ποτε τοὺς Σκριβάνους αὐτοὺς μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα.

Ἐνας γέρος μελαγχολικὸς ὑπαγορεύει μὲ πόνον μίαν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Σκριβάνον.

Πότος ἤξεύρει πόσον καιρὸν εἶχε νὰ λάβῃ ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸ παιδί του, τὸ ὅποιον ὁ πόθος τοῦ πλουτισμοῦ ἔρριψεν εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Καὶ ὁ γέρος λέγει ἑκατὸν λέξεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὁ Σκριβάνος μόνον πέντε γράφει· ὁ πατρικὸς πόθος φθάνει πολὺ ἐξαπαισμένος μέχρι τῆς πέννας τοῦ Σκριβάνου, ὁ ὅποτος, σάν τὸ γιατρὸ μὲ τὰς ἐγχειρήσεις, εἶναι καὶ αὐτὸς συνηθισμένος μὲ τέτοιους ψυχικοὺς πόνους, παράπονα, ἐρωτικὰς ἐξομολογήσεις καὶ ἐγκαταλείψεις δουλικῶν.

Παρέκει, σιμὰ εἰς ἕνα ἄλλον Σκριβάνον, στέκει ἕνα κορίτσι χωρὶς καπέλλο, καλοχτενισμένο, παχουλό.

Ἡ μικρὰ Ναπολιτάννα μὲ τὰ ἐκφραστικὰ τῆς μάτια κινεῖται ὀλη. Μὲ τὰ χέρια, μὲ τὸ κορμί, μὲ τὸ στόμα ἠμιλεῖ πρὸς τὸν Σκριβάνον ἐνθουσιασμένη σάν νὰ πετᾷ στὰ ὕψη.

* Αἱ Περιεργοὶ *

Τοῦ ὑπαγορεύει χωρὶς ἄλλο ἐπιστολὴν «πρὸς τὸν λατρευτὸν» τῆς.

Ὁ Βεζούβιος πρὸς τ' ἀριστερὰ καπνίζει καὶ ἡ θάλασσα πέρα κάτω τῆς Σάντα Λουσίας παιγνιδίζει εἰς ἐρωτικὰς θωπείας μπλεγμένη μὲ τὰς χρυσὰς τοῦ ἡλίου ἀκτίνας.

Καὶ ὁ ἔριος φλογίζει τὰς καρδίας ὄλων τῶν Ναπολιτάνων, μὴ ἐξαιρουμένων καὶ τῶν δουλικῶν, τὰ ὅποια καταφεύγουν εἰς τὴν σοφίαν τῶν Σκριβάνων, ὅπως ἀποτυπώσουν ἐπάνω στὸ χαρτί τὸν διάπυρον πόθον, τὴν αἰωνίαν πίστιν τῶν μέχρι τάφου... καὶ τὰ λοιπὰ.

Κι' ἔτσι οἱ Σκριβάνοι βρίσκουν δουλειὰ ἀπὸ πέντε χρόνια, ποῦ τακτικῶς ἐπισκέπτομαι τὴν Νεάπολιν, καὶ ποτὲ δὲν τοὺς εἶδα ἀέργους.

Ἐπῆγα προχθὲς νὰ ζητήσω ἕνα γέροντα Σκριβάνο ποῦ εἶχα ἰδῆ πέρυσι, μάλιστα ἠμιλήσαμεν μαζὺ ... περὶ τοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἐφέτος δὲν τὸν εἶδα τὸν γερο-συνάδελφο (ἔξ ἀγχιστείας, ἄς ποῦμε συνάδελφον, ἀληθινὰ οἱ δύο μας εἴμεθα ἀπὸ τοὺς «γράφοντας»). Τὴν θέσιν του τὴν εἶχε καταλάβει ἕνας νέος μὲ βεπούμπλικα, ὁμοιάζουσιν μὲ τὸ ψηλὸ καπέλο τοῦ προκατόχου του... κατὰ τὸ ξεθώριασμα καὶ τὴν ἡλικίαν.

— Πῶς δὲν εἶναι πλεῖα ἐδῶ ὁ γέρος; τὸν ἠρώτησα.

— Ποιὸς γέρος; μοῦ εἶπε μὲ ἀπορίαν.

— Ἐκεῖνος ποῦ πέρυσι ἔγραφε, σ' αὐτὸ τὸ τραπέζι!

— Σοῦ ἀφήκε ὑγεία, σινορίνο, μοῦ ἀπήντησεν. Εἶναι καιρὸς ποῦ πέθανε!

Ὁ φτωχός! Πέθανεν, ἀφοῦ ἔγραφε μυριάδας ἐπιστολῶν, ἀπένταρος καὶ ἐτάφη δαπάνη τοῦ δήμου—οὐχὶ ἐννοεῖται τιμῆς ἔνεκεν, ἀλλὰ διότι εἰς τὸν προϋπολογισμὸν ὄλων τῶν δήμων ὑπάρχει κονδύλι γιὰ ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἀποθνήσκοντες δὲν ἀφήνουν παρὰ τὸ βρώμικο κορμί των. Ἀλλὰ τί φυσικώτερον ἀπ' αὐτό; Μήπως τὴν αὐτὴν τύχην δὲν βρίσκουν καὶ δὲν ἀποθνήσκουν πένητες ἀνθρωποὶ ποῦ εἶναι περισσότερο ἀπὸ Σκριβάνοι, ὅπως ὁ Παπαδιαμάντης, διὰ ν' ἀναφέρω ἕνα μέγαν, καὶ ἀτυχῶς Ἕλληνα, ποῦ πέθανε στὴ μεγαλύτερη φτώχεια!

ΣΑΝΤΑ ΛΟΥΤΕΙΑ

Ὅσοι γνωρίζετε τὴν Νεάπολιν ἀπὸ τὰς ὥραιας «καντσονέτας» τῆς, ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ παθητικὰ ἢ πεταχτὰ τραγουδάκια, ποῦ εἶναι παγκοσμίως γνωστά, φαντάζεσθε βέβαια ὅτι ἡ Σάντα Λουσία εἶναι καὶ τι τὸ ἰδιαιτέρον, τὸ διαφορετικόν, τὸ μοναδικόν, καὶ τι ποῦ δὲν μοιάζει μὲ κανὲν μέρος τοῦ κόσμου. Ἔτσι τὸ ψάλλει ἡ παθητικὴ καντσονέτα.

Ἦτο πράγματι τοιοῦτον, ὅταν ἐγράφη ἡ καντσονέτα αὐτὴ, πρὸ εἴκοσι ἢ ἄρα τριῶν χρόνων. Μία γωνία τοῦ κόσμου πρωτότυπος, χαρακτηριστικῆ, μοναδικῆ πραγματικῶς. Σήμερα ὅμως δὲν εἶναι πλέον. Ἐκεῖνος ποῦ θάρθη νὰ τὴν ἀναζητήσῃ εἰς τὸ φυσικόν, ὅταν τὴν ἐπλασεν εἰς τὴν φαντασίαν του ἐπὶ τῆ βάσει τῆς παθητικῆς γλυκειᾶς αὐτῆς Καντσονέτας, θὰ δοκιμάσῃ μίαν ἀληθῶς βαθεῖαν ἀπογοήτευσιν.

Ἡ Σάντα Λουσία ἐχάθη.

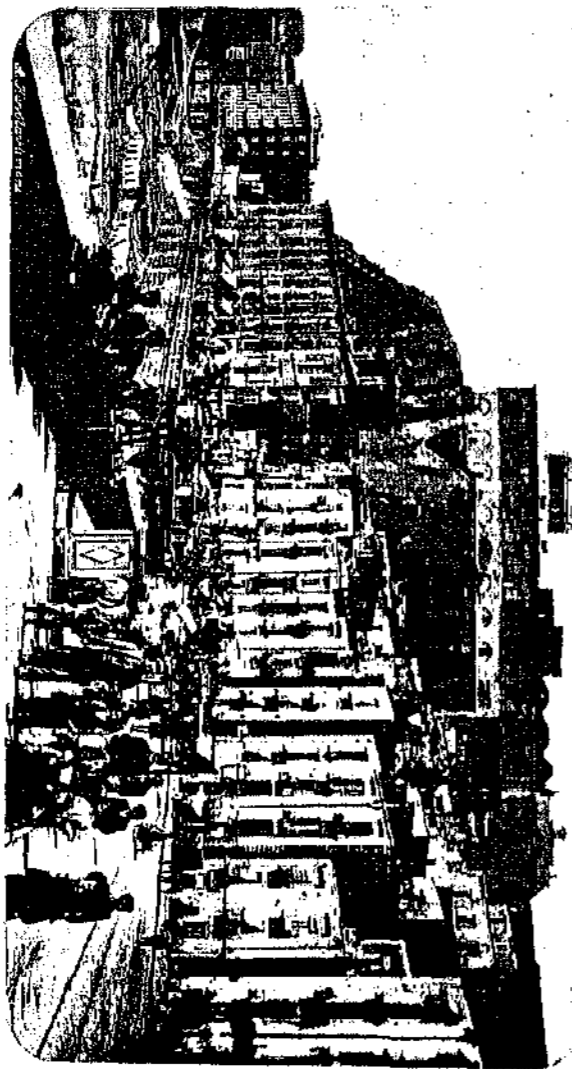
Ἡ σκαπάνη τῆς προόδου, σπρωχνομένη ἀπὸ τὴν δικαίαν φωνὴν τῆς

* ΣΑΝΤΑ ΛΟΥΤΕΙΑ *

υγιεινής, επενέθη και εξεκοιλίασε—κατά την χαρακτηριστική Ιταλικήν λέξιν—τάς στενωπούς, τὰ ὑγρὰ ἀνήλια σοκάκια, τὰ ὅποια ἦσαν τόσο γραφικά, τόσο χαρακτηριστικά, ἀλλὰ και τόσο ἀνθυγιεινά ταυτόχρονα.

✽ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ✽ Η ΓΡΑΦΙΚΗ ΣΑΝΤΑ ΛΟΥΪΑ ΟΥΔΙΣ ΗΤΟ ΑΝΟΪΤΕ ✽

ροῦχα, ἀποτελοῦσα ἓνα σὺμπλεγμα, ἐν ὅλον ἀληθῶς χαρακτηριστικόν.

Ἄλλα αὐτὰ ἐτελείωσαν, ἐξηφανίσθησαν, δὲν ὑπάρχουν, δὲν ὑπάρχουν πλέον.

Σήμερα ἡ Σάντα Λουτσία ἐξυπηρετεῖ ὅλους τοὺς ὄρους τῆς υγιεινῆς,

Ἡττήθη ἡ ποιησις, ἡ βιωμάντσα, ἀπὸ τὴν υγιεινήν. Ἄχ! Ὁ εἰκοστὸς αἰὼν εἶναι θηριώδης πολέμιος τῆς ποιήσεως μὲ τὸ φάσμα τοῦ μικροβίου, ποῦ διαρκῶς μᾶς ἐπισεῖ.

Καὶ ἀπὸ τὸ ξεκαίλιασμα αὐτὸ τῆς Νεαπόλεως ὑπέστη θανάσιμον τραῦμα κυρίως ἡ Σάντα Λουτσία, ἡ ὑπέροχος αὐτῆ παραλία, ἡ ὅποια μπροστὰ εἰς μίαν θάλασσαν μοναδικήν καὶ ἓνα ὄριζοντα ἀφάνταστον, γαλανόν, γεμάτον ποιήσιν, παρουσίαζε σπίτια λερωμένα, κημπάλαια, μὲ παράθυρα στολισμένα μὲ γαρυφαλιές, γλάστρες βασιλικοῦ καὶ βρώμικα κουρελιασμένα

μὲ πλατεῖς κανονικοὺς δρόμους, μὲ ὠραιότατα, πελώρια, καινούργη παλάτια, μὲ ξενοδοχεῖα τελειότατα, μεγαλοπρεπῆ ὅσον καὶ ἀκριβότατα, μὲ μίαν μορφὴν ἐπὶ τέλους συνήθους συνοικίας εὐρωπαϊκῆς μεγαλοπλεως—ἀλλὰ δὲν εἶναι πλέον ἡ παλιὰ Σάντα Λουτσία, ἡ ποιητικὴ ἐκείνη γωνία, τὴν ὅποιαn ἐφαλλαν οἱ Ναπολιτᾶνοι βραβυδοὶ μὲ μύρια γλυκύτατα παθητικὰ τραγουδάκια.

Ἄχ! αὐτὴ ἡ πρόδοσις, ἡ υγιεινή, ὁ πολιτισμός. Συνώμοσαν καὶ ἐκήρυξαν σταυροφορίαν κατὰ τῆς ποιήσεως, τῆς βέμβης καὶ τοῦ ἰδανισμοῦ.

Ἄλλοτε κάτω εἰς τὴν παραλίαν τῆς Σάντα Λουτσίας ἦσαν βάρκαι ἔτοιμαὶ νὰ σᾶς πάρουν εἰς ἐκδρομὴν ἀνά τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως καὶ βάρκαι, ποῦ ψάρευαν. Στὴν ἀμμουδιὰ γυναῖκες, ἄνδρες, παιδιὰ ξαπλωμένοι πωλοῦσαν ψαράκια τηγανητὰ ἢ «φροῦτα τῆς θάλασσας» μύδια, στρεῖδια, κταποδάκια βρασμένα.

Ἄλλαι γυναῖκες πωλοῦσαν «πασατέμπο», ἐνῶ κάτω στῆς βάρκας τῶν οἱ ἄνδρες καπνίζοντες τὴν πίπαν τῶν ἐτοίμαζαν τὰ δίκτυά τῶν διὰ τὸ νυκτερινὸ ψάρεμα.

Ἦτο μίαν ἀποικίαν ψαράδων, μίαν συγκέντρωσις χαρακτηριστικὴ καὶ εὐθυμῶς, πρωτότυπος, μίαν ζωγραφιὰ μοναδική μὲ fondo ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὴν γαλανὴν θάλασσαν καὶ τὸν καπνίζοντα Βεζούδιον, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο τὰ γέρικα σπίτια ποῦ τώρα πλεῖα δὲν ὑπάρχουν.

Σήμερα θὰ βρῆτε βάρκας καθαρὰς γιὰ ἓνα περίπατο στὴ θάλασσα, μὲ ταπέτα, μὲ προσκέφαλα, θὰ βρῆτε βαρκάρηδες, σχετικῶς καθαρῶς, μὲ πηλίκια τοῦ δεῖνα ἢ δεῖνα ξενοδοχείου στὸ κεφάλι.

Ἄλλὰ μίαν ἐκδρομὴν στὸν κόλπον μὲ μίαν τέτοιαν βάρκαν, μ' ἓνα τέτοιον βαρκάρην δὲν διαφέρει διόλου ἀπὸ μίαν ἐκδρομὴν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Παλήρου καὶ δὲν ἔχει τίποτε ἀπολύτως ἀπὸ τὴν ὡμορφίαν, ἀπὸ τὴν ποιήσιν, ἀπὸ τὸ ξεχωριστὸν καὶ ἰδιαιτέρον ποῦ εἶχε μίαν ἐκδρομὴν πρὸ εἴκοσι χρόνων, ὅτε ἡ Σάντα Λουτσία ἦτο βρώμικη, ἀνθυγιεινὴ, ὅταν ἡ βάρκας ἦσαν χωρὶς ταπέτα, ἐλεεινὰ, ὅταν ὁ βαρκάρης, τύπος λαζαρόνου, μὲ τὴν χονδρὴν πίπαν στὸ στόμα, σᾶς θύμιζε παλιῶς χρόνους βρωμισμοῦ, ποῦ δὲν ξαναγυρνοῦν πλεῖα.

Τὰ στρεῖδια σήμερα πωλοῦνται εἰς κομψὰ τραπέζακια, αἱ γυναῖκες, ποῦ πωλοῦσαν τὰ τηγανητὰ ψαράκια, ἔφυγαν ἀπ' ἐκεῖ καταφυγοῦσαι εἰς ἄλλας στενωπούς τῆς πόλεως καταλλήλους διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν, τ' ὅποια δὲν ἔχει πλέον θέσιν μπροστὰ ἀπὸ τὰ πελώρια μαρμάρια παλάτια τῆς σημερινῆς Σάντα Λουτσίας.

Μόνον οἱ μάγες τῆς Νεαπόλεως — οἱ περίφημοι καὶ χαριτωμένοι «Σκουνίσσοι», οἱ τετραπέρατοι αὐτοὶ διάβολοι — μένουν αἰωνίως ἀμετάβλητοι, αἰωνίως τεμπέληδες, ἐξυπνότατοι καὶ σιωπητικοί, ἐτοιμέτατοι εἰς εὐρυεῖς ἀπαντήσεις, ποικίλλοντας τὴν μονοτονίαν μὲ τὸ αἰώνιον κολύμβημά

των, μουσκεύοντες όλην τήν ήμέραν σχεδόν μέσα εις τήν θάλασσαν. Είναι έτοιμοι να κάμουν χίλιες τοΐμπες επί τή έλπίδι να σας πάρουν μίαν δεκάραν.

Εσπλωμένος ανάσκελα στο δρόμο ή καθαλικεμένος στο μουράγιο τής άκροθαλασσίας, τραγουδά ή αφυρίζει διαρκώς καντσονέτες, λησμονεί πολλάκις

* ΟΙ ΝΤΕΜΕΛΗΔΕΣ ΜΑΚΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ *

δτι επέρασε το μεσημέρι και σιμώνει το βράδυ χωρίς να έχη φάγει τίποτα.

Τό χαμίλι αυτό τής Νεαπόλεως απέμεινε μονάχα εις τήν Σάντα Λουτσιάν. "Όσοι λοιπόν γνωρίζουν τήν γωνίαν αυτήν τής Νεαπόλεως από τα τραγούδια, που τήν ύμνουδν, θα δοκιμάσουν άναμφισβόλιως μίαν μεγάλην απογοήτευσιν έπισκεπτόμενοι αυτήν.

Που είναι ή Σάντα Λουτσιά; Τι έγινε;

Που είναι εκείνη, που τόσοσ παθητικά μας τήν περιέγραφον ή καντσονέτες; Θα έρωτήσουν.

Άπλούστατα. Τήν έφαγεν ο Μινώταυρος τής προόδου, τής υγιεινής. Ναι. Δέν υπάρχει πλέον.

Εκείνη απ' έναντίας, που διατήρησεν ακόμη τήν παλαιάν χαρακτηριστικήν φυσιογνωμίαν της, είναι ή Μερτζελίνα, ή ώραία άμμουδιά, που άπλώνεται παραπέρα, κάτω και αυτή από τήν τρίγωνον σκιάν του Βεζουβίου.

Άκόμη ή πρόοδος δέν κατώρθωσε να τήν μεταβάλη, να τήν αλλοιώση, να τήν ανθρωπίση... δηλαδή να τής χαλάση τήν φυσικήν της ώμορφιάν. Άλλά μην άμφιβάλλετε ετι δέν θα βραδύνη να έλθη και ή σειρά της.

Έν τούτοις εκεί θα βρήτε τώρα έν μέρος τήν χαρακτηριστικήν εκείνην άκαταστασίαν, που διέκρινεν άλλοτε τήν Σάντα Λουτσιάν.

Η θάλασσα τής Μερτζελίνας γελά υπό τήν ρόδινον φωταύγειαν των ώραίων τής Νεαπόλεως ήμερών, γελά και παιγνιδίζει κατά τας μαλακάς βελουδίνους καλοκαιρινάς νύκτας, όταν σε κάθε άκτιδα του φεγγαριου σπάζουσα επάνω στην επιφάνειάν της φαίνεται σαν να κομματιάζεται εις μυριάς λεπτοτάτας άσημένιας άλλας άκτινας, γελά ή θάλασσα τής Μερτζελίνας ανάμεσα από τα πανιά των πλοιαριων της, που μοιάζουν με ευθύμους σκέψεις λικνιζόμενας εις τήν άγκάλην τής φαντασίας, στους κόλπους τής βέμθης, εις τας θωπείας του όνειρου, που είναι γλυκύτερον από κάθε πραγματικότητα. Και εξακολουθει να γελά και παιγνιδίζει πάντα ή θάλασσα τής Μερτζελίνας...

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΙΛΑΣ

* ΠΟΙΛΩΝ ΕΣΤΡΑ *

Ἀξιότιμοι ἴφριοι,

Ἡ ἀπὸ τόσων ἐτῶν ἐκδιδόμενη «Ποιλιὴ Σποδ» εἶναι ἀνιμικρὸς πλουσιοτάτη καὶ ὀφθαλμὸς συλλογὴ, διότι ἐν ἀφθονίᾳ περιλαμβάνει ἀπανδύωτα καὶ χαριέστατα πνευματικὰ προϊόντα, ἐντροφῆ δὲ τῶ ὄντι ἐν αὐτῇ ἡ ἀνιμικρὸς. Ἡ ἐργασία αὐτῆς τιμῆ ὑμῶς καὶ τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν.

Μετὰ μεγάλῃς εὐχαριστήσεως σπεύδω διὰ τοῦτο νὰ ἐπακούσῃ εἰς τὴν εὐγενῆ ὑμῶν πρόσκλησιν καὶ ἀποστείλω ὑμῖν ἀνεκδότων τινα μελέτην, ἥτις, ἀπόλαυσίμῃ ἐξ ἑλικοῦ ἀναγομένου εἰς τὸν ἐν Ἑλλάδι μεσαιωνικὸν Ἑλληνισμὸν, ὡς ἐκ τοῦ εἶδους αὐτῆς καὶ τοῦ χαρακτικῆς εἶναι ἐρηρὰ καὶ ἀτερπῆς διὰ τὸ ὄρατῶν οὐς ἔργον, ἀλλὰ διαιτηχῶς δὲν ἠδυνήθην νὰ δευμάσω ἄλλο τι καταλλήλοτερον. Ὅθεν ζητῶ συγγνώμην καὶ παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ δεχθῆτε θεομῶς εὐχαριστίας.

Ἀθήναι τῆς 24 Ἰουλίου 1912

Ὅπως ὑμέτερος

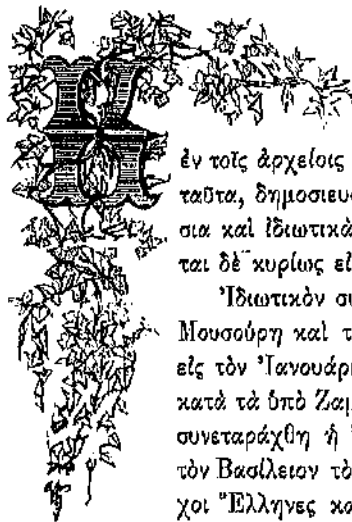
Α. ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΣ

Καθηγητὴς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου

* * *

ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

(Ἱστορικαὶ Σημειώσεις)

ΑΤΑ τὸ ἔτος 1865 ὁ ἀσολιδιμὸς Σ. Ζαμπέλιος ἐδημοσίευσεν κριτικὴν μελέτην ἐπὶ τῶν ἀνεκδότων Ἑλληνικῶν περγαμηνῶν, τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Νεαπόλεως εὐρισκομένων*. Ἐὰ ἐγγραφα ταῦτα, δημοσιευόμενα κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, εἶναι δημόσια καὶ ἰδιωτικά ἐν Ἑλληνικῇ γλώσσῃ γεγραμμένα, ἀνάγονται δὲ κυρίως εἰς τὴν 11^{ην}, 12^{ην} καὶ 13^{ην} ἑκατονταετηρίδα.

Ἰδιωτικὸν συμβόλαιον συμβιβαστικὸν μεταξὺ οἰκογενείας Μουσοῦρη καὶ τῆς μονῆς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἀνάγεται εἰς τὸν Ἰανουάριον τοῦ 983 καὶ εἶναι σπουδαιότατον, διότι κατὰ τὰ ὑπὸ Ζαμπελίου ἐκτιθέμενα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συνεταράχθη ἡ Ἑλλάς ἐκ τῆς ἐριδος τοῦ Ὀθωνος Β' πρὸς τὸν Βασίλειον τὸν Βουλγαροκτόνον. Ἐν Κιταβρία οἱ σύμμαχοι Ἕλληνας καὶ Ἀραβες κατατρόπωσαν τοὺς Γερμανικοὺς στρατοὺς καὶ ἀπήλλαξαν τὰ ἐν τῇ κἀτῃ Ἑλλάδι βυζαντινὰ θέματα. Ὁ Σουηδὸς ἡγεμὸν ἐπὶ κεφαλῆς 16,000 ἐκλεκτῶν στρατιωτῶν, πλὴν τῶν Λογγοβάρδων, εἶχεν ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν ἐν Κιταβρία Ἑλλήνων καὶ Σαρακηνῶν.

* Ἑλληνοαλλογενῆ, ἥτοι κριτικὴ πραγματεία περὶ τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις Νεαπόλεως ἀνεκδότων Ἑλληνικῶν περγαμηνῶν ὑπὸ Σ. Ζαμπελίου (ἐν Ἀθήναις 1865).

Διέδῃ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς πόλεως Ἰαράντου, ἣν ἐξεπόρθησε, καὶ ἐνθα διεχείμασεν ἐπὶ δύο μῆνας.

Ἐκεῖθεν ἀπήλθε κατὰ τὸν ἐπόμενον Μάιον πανστρατιᾶ. Κατεδίωξε

τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐνίκησεν εἰς Κοτρώνην καὶ Ῥοξάνον. Εἶτα κατέλαβε τὸ Κατάστρον (Catanzaro), πόλιν, ὡς ᾄδεται, κτισθεῖσαν ὑπὸ Νικηφόρου Φωκά.

Ἐμφυχωθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπιτυχιῶν ἀπετόλμησε νὰ κατευθυνθῇ πρὸς

Εκόλλακα και να επιχειρήσει την πολιορκίαν της πόλεως ταύτης, όπου άχυρωμένοι έκαιροφυλάκτουσιν οι σύμμαχοι.

Συνήφθη μάχη, καθ' ην υπερίσχυσαν κατ' αρχάς οι Γερμανοί, επελθόντος όμως σώματος Άραβικοῦ, ή τύχη των όπλων έστράφη κατ' αὐτῶν.

Έκ των στρατιωτῶν του Όθωνος οι μὲν κατεσφάγησαν, οι δ' επνήγησαν εις τὸ βέττερον ποταμοῦ, οι δ' εσήθησαν φεύγοντες.

Ο αυτοκράτωρ της Δύσεως επιθάς άκατίου και κωπηλατῶν αὐτὸς ιδιοχείρως, ήμιθανής και κακῆν κακίης εσήθη εις Ρόξανον.

Εἰς τὴν μάχην ταύτην, ήτις ετερμάτισε τὴν ἐν Καλαβρία ἐπέμβασι των Γερμανῶν και επήνεγκε καιριον τραῦμα εις τὴν λογοθαρκτικὴν δυναστείαν, έπεσαν οι διασημότεροι των συμμάχων του Όθωνος*.

Έκτοτε νέα τάξις πραγμάτων καθίσταται ἐν Ἰταλία.

Ο Πορφυρογέννητος Βασιλεὺς, σύμμαχος των Άράβιων, γειτόνων λιαν επιφύδων, επαναντῆ τ' άπολεσθέντα θέματα και δια συνετῆς πολιτείας φιλοτιμεῖται να επικραταιώσει δια παντός, ει δυνατόν, τὴν ἐν Καλαβρία υπεροχὴν εκείνην, ήν ε πατριῶς κηδεμῶν και ανάδοχός του Όικῆς ενεκαίνισε πρὸ 20 περίπου ετών**.

Τὸ έγγραφον, περί οὔ ειρηται, συνετάχθη ἐν Γαράντι, ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν υποχώρησιν του Όθωνος και τὴν καταστροφὴν των Γερμανῶν.

Έφ' ὅσον υπερίσχυεν ή βυζαντινὴ κυριαρχία ἐν Ἰταλία, ή διοικήσις του θέματος ήν ή εξῆς:

Εἰς τὴν ἔδραν του θέματος εκάθητο ὁ Κατεπίσιος άσκήων τὴν υπεράττην πολιτικὴν και στρατιωτικὴν εξουσίαν, ὅστις ἰὼν πρωτοσπαθάριος ή και Δρουγγάριος (ναύαρχος) υπέκειτο και υπήκουε μόνον εις μίαν αρχήν, τὴν του Βυζαντίου.

Δευτερευούσας θέσεις ειχον εις τὰς ἔδρας του θέματος οι Σπαθαροκωνδιδάται ή τοποτηρηταί, ειδος ύπονομαρχῶν, δημιουργήματα του Κατεπάνου, υπαγόμενοι εις τὸν ἔλεγχον αὐτου άπεριορίστως.

Έκάστη κωμόπολις ἔλαβεν άρχοντα ἕνα άξιωματικόν, ὅστις αναλόγως πρὸς τοὺς χρόνους και τοὺς διαφόρους τῆς χήρας κημίρχους επωνομάσθη πρὸ μὲν γέρων (Senior) (Signore), πρὸ δὲ στρατιώτης (Stratigoto), βραδύτερον δὲ και ἰταλοελληνιστὶ Καποδεχώριος, δηλονότι κωμάρχης, πρὸς τῶς χωρικῶν.

Ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς εκκλησίας οι νεώτεροι ἱερογράφοι Σικελίας και Νεαπόλεως άπεπειράθησαν ν' άποδείξωσιν ὅτι άεγνάως διετέλεσαν υπαγομένη εις τὸν ἱεράρχην τῆς Ρώμης. Έκ των λόγων όμως

* Ζαμπέλιος αὐτόθι.

** Ζαμπέλιος αὐτόθι.

* MARZOCCHI *

* ΠΑΛΗ ΣΕΙΡΗΝΩΝ *

του Πάπα Pasquale II ότι οι εκκλησίες ήλευθέρωθησαν εκ της τυραννίας των Ελλήνων* δηλοῦται κατάστασις ἐναντία.

Κληρικοί πολλοί είχαν ήδη κατά τον 12ον αἰώνα και πρότερον μεταναστεύσει εις διαφόρους πόλεις της κάτω Ἰταλίας. Ἀλλά συχνάκις εις συμπλήρωσιν της ἱεραρχίας σημειοῦνται και ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα, (ὡς οἱ Νορμάννοι ἀντικατέστησαν διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου και ἐπισκόπου, ὅτε ἡ Λατινική ὑπεροχή ἐπῆλθεν) ἦτοι πρωτοπαπᾶ και τοῦ Δευτέρου**.

Ἀλλὰ πρὸ πάντων μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ Ζαμπέλιου δημοσιευομένων ἐγγράφων σπουδαιότατα εἰσιν αἱ Ἑλληνικαὶ δικαστικαὶ ἀποφάσεις.

Ἐίχε δηλαδὴ εἰσχωρήσει εις τὰ δικαστήρια Καλαβρίας κατὰ τὸν Ζαμπέλιον ἡ Ἑλληνική γλῶσσα, γεγονός ὃ διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν νομομαθῶν και ἀρχαιολόγων.

Ἡ πρώτη ἀπόφασις ἐγράφη ἐν ἔτει 1060 εις πόλιν ἀμαρτύρητον, ἐπὶ Κωνσταντίνου Δούκα, εις ὄψος ὄρους Καλαβρίας.

Ἡ δευτέρα ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1175 ἐπὶ Γουλιέλμου τοῦ ἀγαθοῦ, βασιλέως τῶν δύο Σικελιῶν.

Ἡ τρίτη εις Σινύλλαιον ἐπὶ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου ἐν ἔτει 1244.

Αἱ τρεῖς αὗται ἀποφάσεις, τὴν ἢ μὲν πρώτη καθαρὰ Βυζαντινὴ, αἱ δὲ δύο ἄλλαι Νορμανοβυζαντιναί, ὁμοιάζουσι πρὸς τετάρτην τινὰ ἀπόφασιν ἰδιαιτέρως καλουμένην Σιγγλιον, ἣτις ἐγράφη εις Μόλητον Καλαβρίας βασιλευστος Ῥογήρου Β' τὸ 1131, ἐδημοσιεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ Montfaucon.

Αἱ τρεῖς δημοσιεύονται ὑπὸ τοῦ Ζαμπέλιου τὸ πρῶτον.

Και ἐρωτᾶται πῶς εἰσῆχθη ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εις τὰ δικαστήρια Καλαβρίας;

Ὁ Ζαμπέλιος δύο ὑποθέσεις διατυποῖ.

1) ἢ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπεκράτησεν ἐν Ἰταλίᾳ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ὃ Ζαμπέλιος θεωρεῖ ἀπίθανον και ἀπορρίπτει τιαυτὴν σκέψιν.

2) ἢ τοῦλάχιστον ἐνεισήχθη ἡ γλῶσσα τοῦ Βυζαντίου πρὸ της 1' ἑκατονταετηρίδος, ἴσως ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, ὅτε οἱ στρατηγοὶ του κατετρόπωσαν τοὺς Γότθους και ἠλευθέρωσαν τὸν τόπον.

Εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις διωρίσθησαν Λαῖκες, Ὑπαῖτοι, Κόμητες κλπ.***, ἐγένετο δηλαδὴ πολιτικὴ διοργάνωσις.

Οὐδὲν ἔγγραφον, οὐδεμίαν μαρτυρίαν συγχρόνου ἢ μεταγενεστέρου συγγραφέως ὑποστηρίζει τὴν εἰκασίαν κατὰ τὸν Ζαμπέλιον ὅτι ἡ Βυζαντινὴ

* Σημειώσεις Naldi εις χρονικὸν Ἀλεξάνδρου Τελεζίνι ἐν Cronisti e scrittori sincroni Napoletani I σ. 155.

** Περὶ πάντων τούτων πρβλ. Ζαμπέλιον αὐτόθι.

*** Πρβλ. Ζαμπέλιου σ. 72.

ἐκείνη κατοχὴ ἐνόησε νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν Ἑλληνικὴν ὡς γλῶσσαν ἐπίσημον εις τὴν κυριευθεῖσαν χώραν.

Και ὁ Ἰουστινιανὸς μίαν μόνον νεαρὰν ἐξέδωκεν Ἑλληνιστί.

Ἡ Λατινικὴ ἦν ἡ διπλωματικὴ γλῶσσα τότε*.

Ἄλλο κατὰ τὸν Ζαμπέλιον ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι ὀλομελής κατόκτησις της Ἰταλίας δὲν διήρκεσεν ἢ βραχύτατον χρόνον, διότι εἰσέβαλον αἱ Λογγοβάρδοι ζῶντος ἔτι τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐξ ὧν οἱ Ἕλληνας ἀπώλεσαν τὰς κτήσεις των, κατέρωθωσαν δὲ νὰ ὀχυρωθῶσιν εις τὰ ὀρεινότερα μέρη και τὰ παραθαλάσσια. Τοιαῦται χώραι πλὴν της Ἑξαρχίας (Romagnia) και της Πενταπόλεως (Marche d'Ancona) ἦσαν ἡ Γαέτα, τὸ Ῥήγιον, Ἰάραντον και ἡ καθόλου Καλαβρία, ἐνθα, ὡς εις φωλεὰς ἀπροσάτους, συνασπειρώθησαν οἱ Δοθικες και Μάγιστροι Βυζαντινοί.

Ἄρα οἱ Ἕλληνες τοῦ 6ου αἰῶνος οὔτε τὸν καιρὸν οὔτε διάθεσιν ἔσχον νὰ ἐπιβάλωσι τὴν ἰδίαν διάλεκτον. Διὰ τοῦτο φαίνεται ὅτι εις τὸ γενικὸν ἀρχεῖον της Νεαπόλεως ἢ Καμπανίας οὐδὲν ἰδιόγραφον χρονολογεῖται ἐκεῖθεν.

Ὁ Ζαμπέλιος ὑπολογίζει ὅτι τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἰδιογράφων φέρει ἔτος 983, τὸ δὲ ἀρχαιότερον τῶν διπλωμάτων ἔτος 1054.

Πῶς λοιπὸν παρουσιάζονται δικαστικαὶ ἀποφάσεις Ἑλληνιστί διατυπωθεῖσαι;

Ποιοὶ ἦσαν οἱ δικασταὶ οἱ κρίνοντες τὰς μεταξὺ Ἑλλήνων διαφορὰς και ὁ ὀργανισμὸς τῶν δικαστηρίων ἐν Καλαβρίᾳ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Νορμαννῶν βασιλέων;

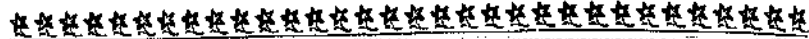
Γὰς ἀμφιβολίας και τὰς εἰκασίας τοῦ Ζαμπέλιου ἔρχεται νὰ διαλύσῃ ἡ Νεαρά τοῦ Ῥογήρου Β', ἣν ἐδημοσίευσεν ὁ Βαρθολομαῖος Capasso ἐν ἔτει 1867 «Novella di Ruggiero re di Sicilia e di Puglia promulgata in greco nel 1150 (Napoli 1867)». Ἐξ αὐτῆς ἐξάγεται προδήλως πλέον ὅτι ἐν Καλαβρίᾳ ὑπῆρχον ἀνεγνωρισμένοι κριταὶ δικάζοντες κατὰ νόμους και ἔθιμα Ἑλληνικά, διότι ἐν τῇ Νεαρᾷ φέρεται «τὸ ἔνθεον και γαλήνιον Κράτος αὐτοῦ προσέταξε πᾶσι τοῖς Κριταῖς της Καλαβρίας»***.

* Ο ΜΠΕΤΟΒΕΝ ΕΝ ΕΚΣΤΑΖΕΙ *

* Περὶ της Βυζαντινῆς διοικήσεως ἐν Ἰταλίᾳ ἐν ἔτει 540-750 πρβλ. Luda Moritz Hartmann, Untersuchungen zur Geschichte der Byzantinischen Verwaltung in Italien (Leipzig 1889).

** Περὶ της Ἑλληνικῆς Νεαρᾶς Ῥογήρου Β' ὑπὸ νομικὴν ἐποψὴν ἰδὲ ἡμετέραν μελέτην ἐν ἐπετηρίδι τοῦ Πανεπιστημίου 1912 σ. 99 ἐπ.

Ἡ ἀναγνώρισις τῶν κριτῶν συμβιβάζεται πρὸς τὸ φρόνιμον καὶ πρακτικὸν πνεῦμα καὶ τὴν πρόνοιαν, ἣν οἱ βασιλεῖς τῶν Νορμανῶν ἐπέδειξαν.

Ὅπως βιώσωσιν ἀνευ συγκρούσεως πρὸς ἀλλήλους λαοὶ διαφόρου καταγωγῆς καὶ ὀρησκείας ἐν τῇ βασιλείᾳ, Μουσουλμάνοι τε καὶ Ἕλληνας, ἐπροστατεύθησαν ὑπὸ τῶν νέων κατακτητῶν. Εἰς τοὺς Μουσουλμάνους ἐπετρέπησαν ἐλευθέρως τὰ ἔξαιμα των καὶ οἱ δικασταὶ των καὶ ἡ συμμετοχὴ ἔτι εἰς τὸν δημόσιον βίον.

Κατὰ τὸν Βαγετ ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς βυζαντινοὺς. Ὁ καλλίτερος στρατηγὸς τοῦ βασιλείου Γεώργιος δ' Ἀντιοχεὺς ἦτο Ἕλλην. Ἡ Ἀραβικὴ, ἡ Ἑλληνικὴ, ὡς καὶ ἡ Λατινικὴ, ἦσαν γλώσσαι ἐπίσημοι μεταχειριζόμεναι διὰ τὰς βασιλικὰς ἔτι πράξεις.

* BLOKHOBEZ *

* ΑΓΡΥΠΝΩΝ ΑΓΓΕΛΟΣ *

Μνημονεύεται ἀραψὶ ἱατρός, ὅστις συγχρόνως ἦτο ἀστρονόμος, μουσικός, ποιητής, καὶ ὁ Ἕλλην Δοξαπατρῆς, συγγραφεὺς βιβλίων περὶ τῶν πατριαρχικῶν ἐδρῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀντικρούονται τὰ πρωτεῖα τοῦ Πάπα.

ὑπὸ τοιοῦτο κυβερνητικὸν σύστημα ὑπῆρξε τὸ Κράτος ἐπὶ Ῥογήρου Β' ἰσχυρόν ἐν εὐήμερίᾳ, ἡ δὲ δρᾶσις δ' αὐτοῦ ἐγένετο αἰσθητὴ ἐν τε τῇ Δύσει καὶ τῇ Ἀνατολῇ.

Ἐξηγγέται δ' ἐκ τῆς προστασίας, ἣς ἐτύγχανον αἱ Μουσουλμανικαὶ κοινότητες, αἵτινες εὐρέθησαν πυκναὶ ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ, ἡ ἀσκησις τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων αὐτῶν καὶ κοινωνικῶν καὶ νομικῶν

σχέσεων ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ ἐλευθέρως, μέχρις οὗ ἡ Ἰταλικὴ γλώσσα καὶ φυλὴ ἐπνίξεν αὐτὰς βαλμηθὸν μέχρι τοῦ 15^{ου} αἰῶνος*.

Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς μελέτης τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων καὶ τῆς ὀπωσθήποτε ἀκμῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ χρησιμοῦσαι καὶ πολὺ φῆσι ἐπιχέουσι τὰ ἐν ἔτει 1865 δημοσιευθέντα ἔγγραφα ἐκ τοῦ γενικοῦ ἀρχείου τῆς Νεαπόλεως ὑπὸ τοῦ Ὑραγιστοῦ Γrinchera ὑπὸ τὸν τίτλον «Syllabus graecarum membranarum. (Nap. 1865).

Ἐδχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν πάντα τὰ Ἑλληνικὰ ἔγγραφα, δημόσιά τε καὶ ἰδιωτικά, τὰ διασφραζόμενα ἐν Ἰταλίᾳ, ἤθελον συγκεντρωθῆ ἐν μιᾷ συλλογῇ. Ἡ συλλογὴ αὕτη ἤθελέ πως διαφωτίσει τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων κατὰ τοὺς αἰῶνας κ' μέχρι τοῦ 15 ὑπὸ ἔθνηκῃν καὶ πολιτικῇν καὶ γλωσσικῇν ἔποψιν.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΣ

* Ζαμπέλιος σ. 6.

* ἌΝ ΕΚΥΤΤᾶΣΕΣ *

Ἄλλο τὸ παρεθύρι σου
Συχνά μ' ἀδιαφορία
Σ' ἐμὲ ἔχρεις τὸ βλέμμα Σου
Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῆς,
Χωρὶς νὰ ξέρης ἄπονη
Πῶς μοῦ κτυπᾷ ἡ καρδιά,
Καὶ πόσο εἶν' τὸ μαρτύριον
Τῆς μαύρης μου ψυχῆς.

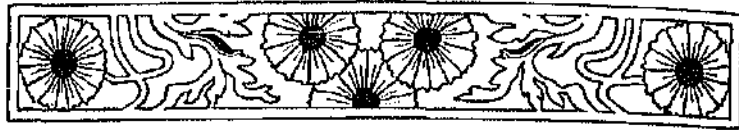
Μ' ἂν μιὰ φορὰ μὲ προσοχὴ
Ἔστειρες κ' ἐκυττούσες
Τὸ πῶς ἀλλάζει ἡ ὄψις μου
Στὴ κάθε σου ματιᾷ,
Δὲ θάσουν τόσο ἀδιάφορη
Καὶ δὲν θὰ λησμονούσες,
Νὰ μὲ κυττάξης κάποτε,
Μὲ πόνο κ' εὐπλαγχνιά.

† Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΛΑΪΟΣ

* ΤΡΕΛΗ ΜΕΘΗ ΟΡΧΗΣΤΡΙΑΟΣ *

ΤΙΓΡΙΣ ΚΑΙ ΦΟΙΝΙΚΟΠΟΝΤΙΚΟΣ *

Μια τίγρις εκοιμάτο εις ένα σκιερὸν μέρος κάποιου δάσους, όταν ένας φοινικοπόντικος, ὁ ὁποῖος ἐπιώζεν ἐπάνω εις ένα κλάδον μετὴν θηλείαν του, ἔπεσεν ἐξ ἀπροσέξιας ἐπάνω στοὺς θηρίον καὶ τὸ ἐξόρισεν.

» Ἡ τίγρις κατελήφθη ἀπὸ τὴν ἀγρίην, ὥστε ὁ δυστυχὴς φοινικοπόντικος ἐνόμισεν ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ τὸν πολλὴν φόβον. Ὁ βασιλεὺς ἡμῶν τῶν δασῶν εὐρισκόμενος εἰς καλὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ἐξόρισε τὴν ζωὴν.

» Κατὰ τὸ βράδυ ἡ τίγρις, ἐνῶν ἔβγαυεν ἀπὸ τὴν φωλιά της, ἐπίσθη εἰς μιὰ παγίδα, ἔκαμε δὲ νὰ σκισθῇ μετὰ τοὺς βρυχηθμοὺς της ὀλόκληρον τὸ δάσος. Ὁ φοινικοπόντικος τότε ἐπρόσθεσε μετὰ τὴν θηλείαν του καὶ ἔσκαψεν μετὰ αὐτὴν τὰ σκουριὰ τῆς παγίδος ἀπηλευθέρωσε τὴν τίγριδα.

* *

» Ὁ ἄνθρωπε, ὁ μῦθος αὐτὸς ὑποδεικνύει ὅτι ἡ λογὴ πρέπει νὰ ἦν ἐπιεικὴς πρὸς τὴν ἀδυναμίαν, ἀφοῦ μιὰ τίγρις ἔλαβε τὴν ἀνάγκην ἐνὸς φοινικοπόντικου.»

ΚΑΖΥΑΠΠΑ

ΕΛΕΦΑΣ ΚΑΙ ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Μια ἡμέρα, στὴν χώραν τοῦ Καυκάου-Μισοῦ, ἔβρεξε τόσοσὸν πολύ, ὥστε οἱ ποταμοὶ ἐβγήκων ἀπὸ τὴν κοίτην των, καὶ ἡ λημὸς καὶ ἡ δεξαμενὴς ὑπερεξεχειλίσαν.

» Ἀπ' ἔλα δὲ τὰ μέρη τὰ ζῆσι ἐρευνῶν πρὸς τὰ βουνὰ γιὰ νὰ διαφύγουν τὸν θάνατον.

» Μάθετε, σεῖς ποῦ με ἀκούετε, ὅτι διὰ τῶν θαλασσῶν, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς βροχῆς, ὁ Βράχμιος ἠθέλησεν, ὅπως τὸ ὕδωρ στοὺς ἀνθρώπους χρησιμὸν ὕδωρ ἀποστερηθῆται διαρκῶς τῶν ἀκαθαρσιῶν των.

» Καὶ οὕτω τὸ ὕδωρ, ὁ ὁποῖον πίπτει ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἶνε τὸ μόνον,

* Ἐκ τυπογραφικῆς ἀθελείας παρατίθηται ἡ ἀνωτέρω περιγραφὴ κεφάλαιον, ἀποτελοῦντα τὸ τέλος τοῦ ἐν τῇ σελίδι 161 τοῦ παρόντος τόμου ἄρθρον τοῦ διακεκριμένου ἡμῶν συνεργάτου κ. Ἀνδρ. Φαρμακοπούλου. Ὅτιον ἡ ἀναγνώστῃς ἔχει πλῆρες τὸ κείμενον τῆς τῶσιν περιεργου καὶ ὡμίαις Ἰνδιτικῆς ποιήσεως.

ὁ ὁποῖον οἱ ἱεροὶ ἐρημῆται καὶ οἱ εὐσεβεῖς πρέπει νὰ μεταχειρίζονται γιὰ τὰς πλύσεις τοῦ σώματος.

» Ἐνας λοιπὸν ἐλέφας τρέγων ἐσπευσμένως πρὸς τὸ βουνόν, γιὰτὶ μέγας ἦτο ὁ κίνδυνος καὶ γι' αὐτὰ τὰ ζῶα τῆς φυλῆς, εἶδεν ἕνα ποντικόν, ὁ ὁποῖος μετὰ παραπονετικὰς φωνὰς εἶχε προσκολληθῆ εἰς κάποιον κλάδον δένδρου, ὁ ὁποῖος ἐφέρετο ὑπὸ τῶν κυμάτων.

» Καταληφθεὶς ἀπὸ οἶκτον, ἐσταμάτησε τὸν κλάδον μετὰ τὴν προβοσκίδα του, τὴν ἁποῖαν ὁ ποντικὸς μεταχειρίσθη ὡς γέφυραν γιὰ ν' ἀνέβη καὶ καθῆση ἐπάνω στοὺς κεφάλι του, ἀνάμεσα στοὺς δύο αὐτιά του.

» Ἔτσι ἐβάδισαν καὶ οἱ δύο καθ' ἑλὴν τὴν ἡμέραν, κατὰ δὲ τὸ βράδυ ἐφθασαν εἰς ἕνα τόπον ποῦ δὲν εἶχε προσβάλει ἡ πλημμύρα. Ὁ τόπος αὐτὸς εὐρισκετο κοντὰ στῆς ἀκτὲς τῆς θαλάσσης, ἐφ' ὅσον δ' ἔβλεπε τὸ ἀνθρώπινον μάτι πούθενά δὲν διεκρίνετο ἕχνος βλαστήσεως στοὺς ἀμμῶδες ἔδαφος.

» Πῶς θὰ κάμωμεν γιὰ νὰ φάμε, λέγει ὁ ἐλέφας στοὺν μικρὸν του σύντροφον τίποτε δὲν ἀφελεῖ ὅτι διεφύγαμε τὸ νερὸ, ἂν πρόκειται νὰ πεθάνουμε ἀπὸ τὴν πείναν.

» Μὴ φοβεῖσαι τίποτε, ἀπήντησεν ὁ ποντικὸς, ἂν δὲν ἐπάρχῃ διόλου χλὴν ἐδῶ, δὲν λείπουν οἱ κοκοφοίνικες καὶ θ' ἀπολαύσουμε μιὰ γλυκὴν τρώγην.

» Ἀλλοίμονον, ἐξηκολούθησεν ὁ ἐλέφας, ἔξερεις καλὰ ὅτι τὸ δένδρον αὐτὸ περιφρονεῖ τὴν δύναμίν μου, γιὰτὶ κάμπτεται καὶ ποτὲ δὲν σπάει τί θέλεις λοιπὸν νὰ κάμω γιὰ νὰ δρέψω τοὺς καρποὺς καὶ νὰ κόψω τοὺς κλάδους, οἱ ὁποῖοι εἶνε τόσοσὸν μακρὰν ὑπερῶν μου;

» Αἱ λοιπὸν! κάμε καθὼς ἐγώ, ἀποκρίνεται ὁ ποντικὸς, καὶ μετὰ τὸ ἦ τρία πηδῆματα τὸ μικρὸν ζῶον ἐφθασε τὴν χλοερὰν φούνταν στὴν καρμὴν τοῦ κοκοφοίνικος.

» Νὰ ὅτι μ' ἐγκαταλείπεις, τοῦ λέγει μετὰ πολλὴν λύπην ὁ δυστυχὴς καπὲν (σανσκριτικῶς, ἐλέφας), καὶ ἐν τούτοις ἐκατάσσε γιὰ νὰ σταματήσω τὸν κλάδον ποῦ σ' ἐφερον.

» Ἐνῶν ἡμῶν ἔλεγεν αὐτὸς τῆς λέξεις ἕνα χοιρὸν καρῶδι κοκοφοίνικος, τοῦ ὁποῖου ὁ ποντικὸς εἶχε ἔσκαψεν τὸ στέλεχος ἔπεσε στὰ πόδια του, καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ ἕνα ἄλλον, ἔπειτα ἄλλον ἕνα ἀκόμη, καὶ ἔπειτα κλάδοι εἰς τόσοσὸν μεγάλην ποσότητα, ὥστε ἀφοῦ ἔφαγε καὶ ἐφόρεσε τὴν πείναν του τοῦ ἀπέμεινεν ἀκόμη μεγάλη προμήθεια γιὰ τὴν ἐπαύριον.

» Καὶ ὁ ἐλέφας, ἀφοῦ ἐχορτάσθη, λέγει πρὸς τὸν φίλον του: Δὲν βρῖσκες παρῖδοξον, ὅτι σὺ, ὁ ὁποῖος εἶσαι τόσοσὸν μικρὸς, κατῶρθωσες νὰ δάσῃς νὰ φάγῃ εἰς ἕνα ζῶον τόσοσὸν μεγάλον, καθὼς ἐγώ;

» Καὶ ὁ ποντικὸς ἀπεκρίθη: Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι μπορεῖ νὰ λάβουμε τὴν ἀνάγκην ἐνὸς μικροτέρου μας.

* *

» Ὁ ἄνθρωπε, ὁ μῦθος αὐτὸς σοῦ ὑποδεικνύει ὅτι ἡ καλὴ πράξις ἀποδίδονται πάντοτε εἰς ἐκεῖνον ποῦ τῆς ἐπραξε, καὶ ὅτι μία καλὴ πράξις δὲν μένει χωρὶς ἀμοιβῆν.»

ΚΑΖΥΑΠΠΑ

* ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ *

Φρει κοντά τὰ δόδα, τὴ βανίλια,
Μαζὺ μ' αὐτὰ γουιλάκια δρυσερά,
Νά ποῦμ' ἐδῶ γιὰ τὴν ἀγάπη χίλια
Σάν μιὰ φορὰ.

* ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΟΘΟΙ *

Τὸ ἀπαλό σου χέρι ἀπλοισέ μου
Νά σοῦ τὸ κρυφοφιξῶ τρυφερά,
Καὶ μιὰ γλυκεῖα ματιὰ σου χάρισέ μου
Σάν μιὰ φορὰ.

Ὁ Οὐρανὸς βογγᾷ κι' ἀστράφτει πάλι,
Τὸ κῆμα σπᾶει σὸ βράχο τρομερά.
Ἄχ! Ἔλα δῶ στὴν τρυφερή μου ἀγκάλη
Σάν μιὰ φορὰ.

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ ΦΟΥΝΤΟΥΚΛΗ

ΠΟΙΚΙΛΗΣΤΟΙΑ

Ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου, τὴν 26 Ἰουλίου 1912

Φίλτατε κ. Ἀρσένη,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς εἶδον ἐν τοῦ καλλιτεχνικοῦ τόμου, τὸν ὅποιον μοι ἐπέμψατε, τὴν ἐπανάληψιν τῆς φίλης «Ποικίλης Στοᾶς» εἰς τὴν διεθνήν τῆς ἁποίας προσεισέθη συναγωγῆς ἐπίσης φιλόμουσος καὶ φιλόκαλος ὁ κ. Παπαῆλοβιτς.

Διεξήλθον μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος τὰς πλουσίαις εἰς ὕλην καὶ εἰκόνας σελίδας τῆς πολυτίμου Φιλολογικῆς ἑμῶν Ἐπιστηθίδος, ἣ δὲ χαρὰ μου διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἡμετέρου ἔργου, τὴν διαρκῶς προϊούσαν, εἶναι τοσοῦτον μᾶλλον εὐνήγητος, καθόσον ἡ προσφιλῆς «Ποικίλη Στοᾶ» μοι ἀναμνησθεῖ τὴν ἐποχὴν τῆς πρώτης ἐκδόσεώς της, πρὸς τὴν ὅποιαν ἀνυπόμνητοι πάντων ἡμῶν τὰ ὄρατα τῆς νεότητος εἶη.

Αὐτῶν εὐχριστώως ἀποκρινόμενος εἰς τὴν ἐκφρασθεῖσάν μοι ἐπιθυμίαν, σὰς πέμπω τὰ τέσσαρα τελευταῖα κεφάλαια τῶν Ἀναμνηστικῶν μου ἐν Βουλγαρίᾳ, τὰς ὁποίας ἀνημολόγησα κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα εἰς Ἀθήνας. Δι' ἐσώκλειστοι σελίδες περιστεφονται περὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν Ἑλληνοβουλγαρικὴν συμφορῶν.

Μετὰ τῶν φιλικῶν μου προσφορῶν

ΕΥΓΕΝΙΟΣ Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΙ

✻ ✻

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΙΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ

ἌΑ' ἐξαίφνης τὴν 10^{ην} Ἰουλίου 1908 ἀπὸ τῶν αἰμοσταγῶν Μακεδονικῶν ὄρεων διεσαλπίσθη ὑπὸ τὴν γενικὴν πάντων κατάπληξιν τὸ νεοτουρκικὸν φιλελεύθερον κήρυγμα, τὸ ἐπαγγελλόμενον τὴν ἐξυγίανσιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους, τὴν ἔνωσιν καὶ τὴν πρόδον τῶν ἐν Τουρκίᾳ φυλῶν. Συνετελεῖτο οὕτω τὸ ἔργον, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὁποίου ἡ νέα τῶν Τούρκων γενεὰ ἀπὸ μακρῶν χρόνων εἰργάζετο, διὰ τῶν εἰς Γαλλίαν ἰδίως καὶ Ἑλβετίαν προσφύγων, οἱτινες, ἀποφεύγοντες τὴν τυραννικὴν δικτατορίαν τοῦ Γιλδίξ, ὠνειροπόλουν καὶ διὰ

τὴν πατρίδα τῶν ἀπὸ ἐλευθέρως γῆς μᾶλλον ἐλευθέρων καὶ ἀνθρώπων πολίτευμα. Τοὺς εὐλαβεῖς πόθους καὶ τοὺς δυσέλπειδας ἀγῶνας τῶν νεοτούρκων, ὡς εἶχον ἀποκληθῆ οἱ φιλότιμοι οὗτοι ἐργάται, ἐνεστερνί-

σθησαν δύο ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατεύματος, οἱ Νιαζί και Ἐμβέρ βέηδες, οἵτινες μετὰ θαυμασίας μυστικότητος και ταχύτητος ἡλεκτρικῆς διωργάνουσαν εἰς Μακεδονίαν, μακρὰν τῶν κατασκόπων τοῦ Ἀβδούλ Χαμίτ, τὴν ἀναίμακτον ἐπανάστασιν. Ὁ Σουλτάνος, περίτρομος γενό-

✱ Ο "ΤΥΡΑΝΟΣ", Η ΑΡΧΑΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΠΡΟΤΕΥΟΥΣΑ ✱

μενος, ἔσπευσε, πρὶν ἢ ἐξαναγκασθῆ, νὰ παραχωρήσῃ τὸ Σύνταγμα ἐκ δευτέρου μετὰ μακροχρόνιον σιωπηρὰν κατάρχησίν του, ἔχων τὴν ὀπιθόδουλον πάντοτε σκέψιν, ὅπως και πάλιν τὸ θέσῃ εἰς ἀχρησίαν κατὰ τὴν εὐθετον ὥραν.

Ἡ ἐν Τουρκίᾳ Μεταπολίτευσις, ἡ οὕτως ἀστραπιαίως πραγματοποιηθεῖσα, ἐπέφερε τελείαν σύγχυσιν εἰς τοὺς πολιτευτὰς και τὸ κοινὸν τῆς Βουλγαρίας. Ἡ νέα τῶν πραγμάτων τάξις εἰς τὴν γείτονα καθίστα προβληματικὴν, ἀδηλον τὴν τύχην τῶν βουλγαρικῶν πολιτικῶν σχεδίων. Ἐὰν ἐπραγματοποιούντο αἱ ἐπαγγελίαι τῶν νεοτούρκων, ἐὰν τὸ φιλελεύθερον πρόγραμμά των ἦτο εὐκρινές, ἡ Μεγάλῃ βουλγαρικῇ ἰδέᾳ ἤβλεπεν ὀπισθοδρομήσει ἐπαισθητικῶς.

Δὲν διήρκεσεν ἡμῶς ἐπὶ πολὺ ἡ ταραχὴ των. Πρακτικοί, ὡς εἶναι και οὐδαμῶς καμπτόμενοι ἀπὸ τὰς ἀντιθέτους περιστάσεις, ἐπέδειξαν ἀξιοθαύμαστον δυσπιστίαν πρὸς τὸ ἔργον, τὸ ὅποσον ἀνέλαθον οἱ ἀνορθωταὶ τοῦ τουρκικοῦ Κράτους. Δὲν ἐπέδειξαν τοὺς ἐνθουσιασμοὺς ἡμῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι, οἱ ὅποσοι ἐφαντάσθημεν ὅτι ὀριστικῶς ἀνέτειλεν ὁ χρυσοῦς αἰὼν διὰ τὸν ἐν τῇ ὀθωμανικῇ Ἑλληνισμῶν. Ἀνέμενον τῶν πραγμάτων τὴν ἐξέλιξιν, ἡ ὅποια πανηγυρικῶς τοὺς ἐδικαίωσε, πολὺ πρὶν ἢ τὸ τουρκικὸν στρατιωτικὸν σῶμα τῆς Θεσσαλονίκης βαδίσῃ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως και τὸ κράτος τοῦ ἐκπτώτου Ἀβδούλ Χαμίτ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ τὸ ἀπολυταρχικώτερον και τυραννικώτερον κράτος τῶν νεοτούρκων.

Δὲν παρέμειναν ἐν τούτοις ἀπαθεῖς και ἐν ἀδρανεῖα πρὸ τῆς νέας πολιτικῆς μεταβολῆς οἱ Βούλγαροι. Οἱ ἐν τῇ τουρκικῇ ἀρχηγοὶ τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγῶνος ἀμέσως ἐνόησαν ὅτι ἡ πολιτικὴ τῶν σιφῶν ἦτο ἐφεξῆς ἀδύνατος, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον. Δὲν ἐσκέφθησαν ἡμῶς νὰ καταθέσωσι τὰ ὄπλα, ὃ δὲ Σανδάνοις* ἐκ τῶν πρώτων ἐκηρύχθη ὑπέριμαχος τῶν ἀνακαινιστικῶν τοῦ τουρκικοῦ Κράτους ἐπαγγελιῶν τῶν νεοτούρκων και ἐζήτησε νὰ συνθηκολογήσῃ μετ' αὐτῶν ζητῶν προνομίας ὑπὲρ τῶν ὁμοειθῶν του και μερικὴν αὐτοδιοίκησιν διὰ τὰς βουλγαρικὰς κοινότητας. Ἐὰν ἀπέτυχεν, ἡ ἀποτυχία του πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὰς ὑπὲρ πᾶν λογικὸν μέτρον ἀξιώσεις αὐτοῦ.

Ἐπίσης οἱ ἐν Σοφίᾳ ἀνεπτυγμένοι Μακεδόνες ἐγκατέλειψαν, ἄλλοι ἀφ' ἐαυτῶν και οἱ πλείονες κατόπιν ἐπισήμου παρορμήσεως, τὰ γραφεῖα τὰ δημόσια ἢ τοὺς στρατώνας, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὸ τουρκικόν, συστήσωσι πολιτικὰς λέσχας, κερδίσωσιν ἰὸς δυνατὸν πλειοτέρας ἔδρας ἐν τῇ τουρκικῇ κοινοβουλίᾳ και ἐν γένει ἐνισχύσωσι τὰς τάξεις τῶν ὁμοειθῶν κατὰ τὸν ἀρχόμενον νέον πρὸς ἐπικράτησιν ἀγῶνα. Τὴν τοιαύτην πολιτικὴν θερμῆς ὑπεστήριξεν ὁ πολὺπειρος κ. Νάτσοβιτς**, τεθεὶς μάλιστα αὐτὸς ἐπὶ κεφαλῆς πολυπληθοῦς ἐκδρομῆς εἰς τὸ τουρκικόν και ζητήσας νὰ συμπήξῃ ὑπὸ τοιαύτην τινὰ κατεύθυνσιν και πολιτικὸν Σωματεῖον.

Ὁ Ἰγπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Στρατηγὸς Παπρὶκωφ ἐπιμελῶς

* Ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀρχηγῶν τῆς ἐνόπλου ἐν Μακεδονίᾳ προπαγάνδας.
** Βούλγαρος πολιτικός, ὑπηρετήσας ἐν Κων/πόλει ὡς Διπλωματικὸς Πράκτωρ.

ἀπέφυγε νὰ ἴδῃ τὸ διπλωματικὸν σὴμα ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας, ἕως οὗ ἡ κυβέρνησις προανατολισθῆ καὶ δυνηθῆ νὰ εἴπῃ τὴν γνώμην της. "Ὅτε τέλος τὸν εἶδομεν, εἶπεν ἡμῖν ὅτι παρακολουθεῖ μετὰ πολλῆς προσοχῆς τῶν γεγονότων τὴν ἐξέλιξιν καὶ ὅτι ζωηρῶς εὐχεται, ἵνα αἱ ἐπαγγελμα

* Η ΣΙΝΗΜΑΧΟΣ *

τῶν νεοτούρκων ἐπαληθεύωσιν. Ἐκ τῶν πρώτων οὐχ ἦν τινος φαινομένου τῆς τακτικῆς των ἢ Βουλγαρικῆς κυβερνήσεως διακρίνει τάσεις ἀποκλειστικῶς ἐθνικόφρονος πολιτικῆς, ἢ ὅποια νομίζει ὅτι δὲν πρόκειται ν' ἀποβῆ ἐπιωφελῆς εἰς τοὺς χριστιανούς.

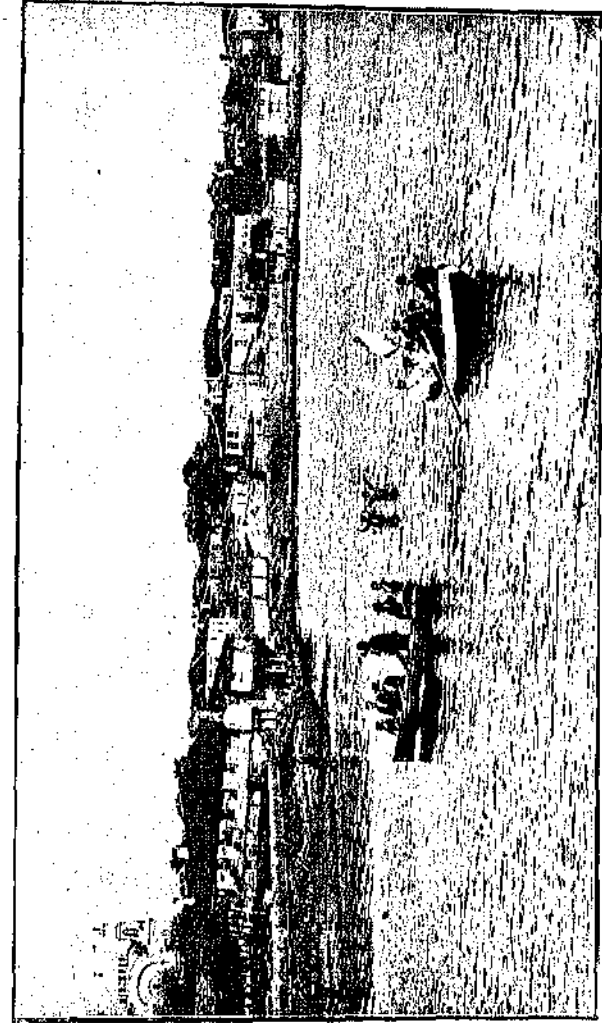

Ἄλλ' αἱ νεότουρκοὶ εἶχον ἐντελῶς ὑπνωτισθῆ ἀπὸ τὰς εὐκόλους νίκαις των ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις διηγκωνίζοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν πρώτη νὰ τοὺς προσεταιρισθῆ πρὸς πολιτικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἐκμετάλλευσιν, ἐπίστευσαν ἐν τῇ παιδαριώδει ἀφελείᾳ των ὅτι εἶχον αὐτὸ τοῦτο ὑπο-

χείρια τὰ εὐρωπαϊκὰ Ἀνατολίαι. Τότε πλέον κατεδείχθησαν πασιδήλως οἱ ἀληθεῖς αὐτῶν σκοποί, οἱ τείνοντες πρὸς περιορισμὸν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ σχολειᾶκῶν προνομίων τῶν χριστιανῶν καὶ πρὸς ἀπορρόφησιν τούτων βαθμιαίαν ἐν τῇ μεγάλῃ τουρκικῇ οἰκογενείᾳ.

"Ὅτε ἐξηκριθῶθη ἡ κατεύθυνσις ἢ πραγματικὴ τῆς νεοτουρκικῆς πολιτικῆς, ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἰπουργὸς προέδρη εἰς δηλώσεις μᾶλλον συγκριμένας, καθορίζουσας ἀφ' ἐνός τὴν πλήρη

δυσπιστίαν τῆς κυβερνήσεως πρὸς τὰς περὶ ἐλευθερίας, ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος ἐπαγγελίας τῶν νεοφωτιστῶν μεγαλοῦδεατῶν καὶ ἐξ ἄλλου τοὺς σοβαροὺς φόβους, ὑφ' ὧν κατείχετο περὶ τῆς περαιτέρω τύχης τῶν χριστιανικῶν ἐθνοτήτων. — Ἀφ' οὗ, ἔλεγέ μοι ὁ Στρατηγὸς Παπρῆκωφ,

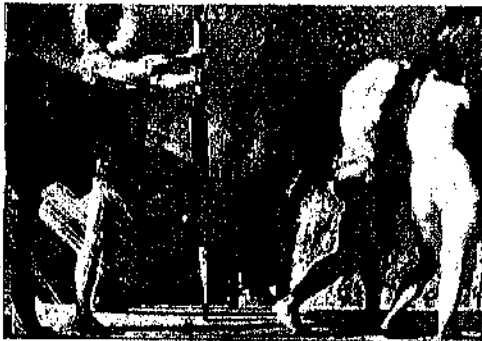
* Η ΑΓΓΙΑΛΟΣ *

αί διαθέσεις τῆς νέας πολιτικῆς τείνουσιν, ὅπως αἱ Ἐκκλησολογίαι ἡμῶν ἀποστερηθῶσι τῆς ἐκ παλαιότητας ἀνεγνωρισμένης προνομιακῆς θέσεως αὐτῶν καὶ παρακωλυθῆ ἢ ἐν τοῖς σχολείοις ἐθνικῆ ἐκπαίδευσις τῶν χριστιανῶν, τὸ κράτος τῶν νεοτούρκων ἢ ἀποθῆ καταθλιπτικώτερον τοῦ δεσποτικοῦ συστήματος τοῦ Ἀβδούλ Χαμίτ, τὸ ὅποσον οὐδαμῶς ἔβηξε τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἐκπαιδευτικὸν ἡμῶν καθεστῶς.

Ἀνεγνώριζεν ὁ ὑπουργὸς ὅτι ὁ κίνδυνος ἢ ἀκαθίστατο πολλῇ μεγάλειτος ἐὰν ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου συστήματος εὕρη τοὺς χριστιανούς ἀλληλοσπαρασσομένους, καὶ ὑπεδήλου ἐν ἀρχῇ, ἐν μετέπειτα δὲ χρόνῳ ἀνεπιφυλάκτως ἔλεγεν ὅτι αἱ δύο ἰσχυρότεροι φυλαί, ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ βουλγαρικὴ, ὄφειλον ἀναντιρρήτως νὰ λησιμονήσωσι τὰ παλαιὰ πάθη, νὰ τείνωσι πρὸ τοῦ κοινοῦ κινδύνου εἰλικρινεῖς χεῖρας ἀφίνοντας, εἰς τὸν χρόνον, συνεπῶς εἰς τὴν βαθμιαίαν ἐπικράτησιν ἡρεμιωτέριον ἰδεῖν, τὴν διαρρῦθμιν τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν διαφορῶν.

Τοὺς λόγους τούτους ἤκουσα βραδύτερον ἐπαναλαμβανόμενος παρ' αὐτοῦ τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Μαλίνωφ, ἦσαν δὲ οὗτοι τὸ πρῶτον αὐθόρμητον κήρυγμα, τὸ ὅποσον ὑπηγόρευεν ἡ ἀνάγκη, τῆς μετὰ πάροδον οὐ πολλοῦ χρόνου συντελεσθείσης εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἀνακοπῆς τοῦ ἑλληνοβουλγαρικοῦ ἀδιαλλάκτου ἀγώνος. Ἐκ τῆς κατόρθωσις ἐπετελέσθη διὰ τῆς πρωτοβουλίας τῶν Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων βουλευτῶν, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ὀφείλεται ἡ τιμὴ τῆς συνδιαλλαγῆς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἐξαρλίαν. Ὡς ἀπαραίτητον συνέπειαν βλέπομεν σήμερον τὴν ἐπικράτησιν πολιτικωτέρων σκέψεων ἐν τῇ Σοφίᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ κυβέρνησις Μαλίνωφ ἦτο ἀκόμη ἐνδοιαστικὴ ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῆς πολιτικῆς τῆς. Ἰσχυρὰ διαδηλοῦσα ἐν Σοφίᾳ, δὲν ἐπαυσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει νὰ περιποιῆται τὸ νέον πολιτευμα, ὡς ἔπραττον ἄλλως τε πάντα, μικρὰ καὶ μεγάλα, τὰ Κράτη. Ἀνεγνώριζε τοὺς ἀπειλητικὸς κατὰ τῶν χριστιανῶν κινδύνους, ἀλλὰ

* Ο ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΙ *

δὲν τοὺς ἔβλεπεν ἀκόμη καταφανεῖς. Ἦκρινεν ὡς ἀπαραίτητον τὴν συνδιαλλαγὴν Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων ἐν τῇ τουρκικῇ, ἀλλὰ δὲν ἔπραττε πλέον τι τοῦτου, οὐδ' ἐμερῆμινε νὰ ἐγκαινίση τὴν συνδιαλλαγὴν ταύτην ἐν Βουλγαρίᾳ διὰ τῆς ἐπανορθώσεως τῶν προσγενομένων εἰς τοὺς Ἑλλήνας ἀδικημάτων. Ἐν

τούτοις ὀφείλω νὰ εἶπω ὅτι ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ τουρκικοῦ Συντάγματος ἐπῆλθεν οὐσιώδης μεταβολὴ εἰς τὰς σκέψεις κυβερνήσεως καὶ βουλγαρικοῦ λαοῦ, ὅτι δὲ κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τῆς ἐν Σοφίᾳ διαμονῆς μου εἶχον τὴν ἀνακούφισιν νὰ βλέπω, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἡμέτερα ἐν γένει, ἐπικρατήσαν ἡρεμιωτέραν, μᾶλλον προσηγῆ καὶ εὐήκοον πολιτικὴν.

ΑΝΑΚΗΡΥΞΙΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Η κυβέρνησις Μαλίνωφ εἶχε τὴν τύχην νὰ παρασταθῆ ὡς ἡ πρωτοστατήσασα εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου διὰ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Ἡγεμονίας εἰς Βασίλειον. Ἐπῆρξε δηλαδὴ ἡ κυβέρνησις, ἣτις ἔσχε τὸ θάρρος νὰ ὑποδυθῆ τὴν εὐθύνην τοῦ τολμήματος, τὸ ὅποσον, ὡς γνωρίζω ἀσφαλῶς, οὐδὲν ἐκ τῶν ἄλλων κομμάτων ἦτο εὐδιάθετον ν' ἀναλάβῃ. Ὁ εὐφυῆς Ἡγεμὼν ἀντελήφθη ὅτι τὸ νέον ἐν Τουρκίᾳ πολιτευμα δὲν εἶχεν ἀκόμη συστηματοποιηθῆ, ὅτι οἱ κίνδυνοι τῆς ἀντιδράσεως τῶν παλαιοτούρκων δὲν εἶχον ἐκλείψει, ἀφ' οὗ ἄλλως τε ὁ Σουλτάνος Ἀβδούλ Χαμίτ διετήρει ἀκόμη τὸν θρόνον του, ὅτι τὸ τουρκικὸν στράτευμα παρουσίαζεν ὡς πλείεστας ἐλλείψεις. Ἐσκέφθη λοιπὸν ὅτι, ἐὰν οὖν τῷ χρόνῳ τὸ κράτος τῶν νεοτούρκων ἐνεδυναμοῦτο, ἡ τουρκικὴ αὐτοκρατορία δὲν ἢ ἐσπαράσσειτο ἀπὸ ἐσωτερικῶς πλέον διαιρέσεις καὶ αἱ ἐλλείψεις τοῦ στρατεύματος ἤθελον συντόμως ἀναπληρωθῆ, συμφώνως πρὸς τὸν κυριώτερον ὅρον τοῦ προγράμματός των ἐπομένως τὸ βουλγαρικὸν πραξικόπημα, βραδύτερον τελούμενον, ἂν δὲν προσέκρουεν εἰς πλήρες ναυάγιον, ἀφεύκτως ἤθελε προκαλέσει ἀνυπερδλήτους περιπλοκάς. Ἡ ὥρα λοιπὸν ἐπέστη ἡ πρόσφορος, ἡ δὲ ἀξία τοῦ ὑπουργείου Μαλίνωφ ἔγκειται εἰς τοῦτο ὅτι, καὶ ἂν δὲν εἶχε τὴν πρωτοβουλίαν, ἔσχεν οὐχ ἥττον τὴν διορατικότητά νὰ κρίνῃ καὶ αὐτὸ τὴν κατάστασιν, καθ' ἣν καὶ ὁ Ἡγεμὼν τρόπον, καὶ τὸ θάρρος νὰ ἀναλάβῃ δραστηρίως τὴν διεξαγωγὴν τοῦ δυσχεροῦς ἔργου.

Εἶπον κατ' ἐπανάληψιν καὶ ἔγραψαν ὅτι τὸ βουλγαρικὸν τόλμημα συνεζητήθη ἐν Βουδαπέστη κατὰ τὴν ἐκεῖ δεξιῶσιν τοῦ Ἡγεμόνος παρὰ τοῦ γηραιοῦ Αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ ὅτι συνεδυσάθη πρὸς τὸ Αὐστριακὸν πραξικόπημα τῆς τελείας προσαρτήσεως τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ δεξιῶσις τοῦ πρίγκηπος Φερδινάνδου ἐν Βουδαπέστη, μικρὸν πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Ἡγεμονίας εἰς Βασίλειον, ὑπῆρξεν ὄλιγος πανηγυρικὴ, ἀπονεμηθειῶν εἰς αὐτὸν σχεδὸν βασιλικῶν τιμῶν εἶναι γεγονός ὅτι ἡ Ἑρζεγοβίνη καὶ ἡ Βοσνία προσηρτήθησαν ὀριστικῶς εἰς τὸ κράτος τῶν Ἀψβούργων ὀλίγας μόνον ἡμέρας μετὰ τὸ βουλγαρικὸν τόλμημα, τοῦ ὁποίου ἀναμφισβητήτως διηυκόλυνε τὴν ἐπιτυχίαν. Βεβαίως ἡ τῆς ἰσχυρᾶς Αὐστρίας παρόρμησις ἦτο διὰ τὴν Βουλγαρίαν, ἐὰν πράγματι προὑπῆρξε τοιοῦτος πολιτικὸς συνδυα-

αμός, επίκουρος πολύτιμος· ἀλλ' οὐχ ἦττον ἢ μικρά Βουλγαρία δὲν ἀπεδειλάσε πρὸ τοῦ τολμήματος, οὐδὲ ἔτεινεν εὐήκοον οὐς εἰς τὰς ἀπειλὰς τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, αἱ ὅποια ἐρωτοτρόπου ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τῶν νεοτούρκων.

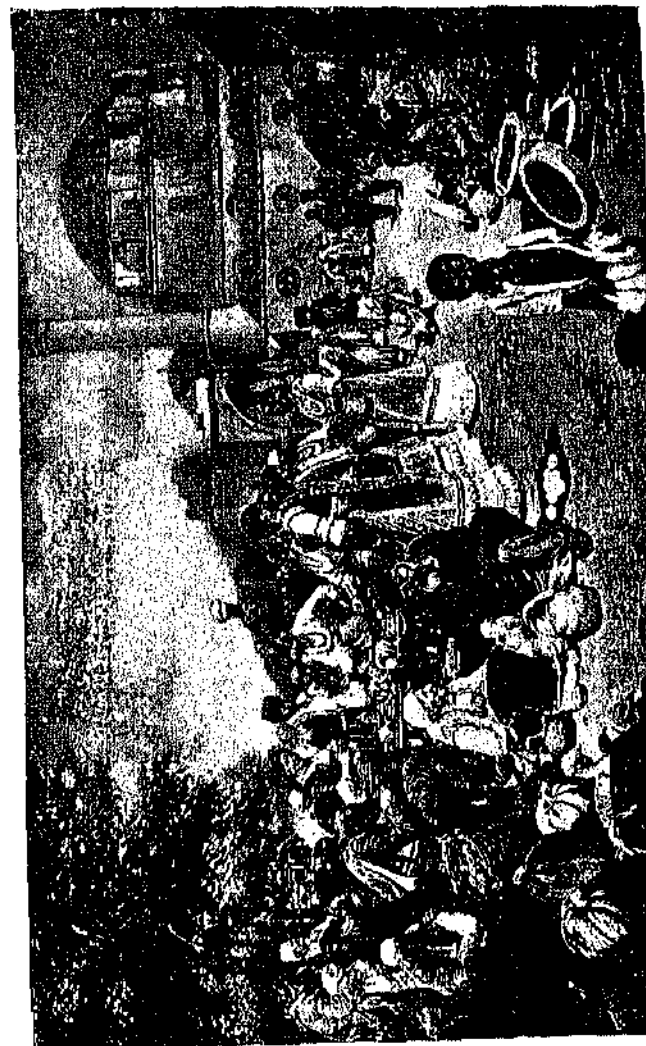
Τὴν 30ῆν Αὐγούστου 1908 διὰ πρώτην φοράν ὁ μέγας Βεζύργης ἐκάλει εἰς ἐπίσημον δείπνον τὸ διπλωματικὸν Σῶμα. Ἐπῆρεπε καὶ διὰ τοῦ δείπνου τούτου νὰ παρουσιασθῇ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Τουρκίας ὡς εἰσάγων νέα ἐκπολιτιστικὰ ἔργα εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἐθιοτυπίαν. Ἀλλ' ἐκ τοῦ δείπνου ἀπεκλείσθη μὴ κληθεῖς ὁ Διπλωματικὸς Πράκτωρ τῆς ὑποτελοῦς Ἡγεμονίας, διότι ὁ κ. Γκέσωφ δὲν ἀντιπροσώπευεν ἀνεξάρτητον Κράτος καὶ, κατὰ τὴν τουρκικὴν ἀντίληψιν, δὲν εἶχε θέσιν εἰς γέφυρα διπλωματικῶν. Τὴν ἐπιούσαν ἡμέρας ὁ κ. Γκέσωφ διετάχθη νὰ ἀναβῆσθαι εἰς τὸν α' γραμματέα τὴν ὑπηρεσίαν καὶ νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς Σοφίαν, διότι κατὰ τὴν ἀντίθετον, πάντως λογικωτέραν, ἀντίληψιν τῶν Βουλγάρων, ἡ παράλειψις ἀπέτελει βαρεῖαν ὑβρίν ἐναντίον Κράτους, τὸ ὅποιον πρὸ πολλοῦ δι' οὐδενὸς οὐσιώδους δεσμοῦ ὑποτελείας συνεδέετο πρὸς τὴν Τουρκίαν.

Τὸ ἀτυχὲς τοῦτο ἐπεισόδιον, τὸ ὅποιον, ἐὰν ἐπεκράτει μείζων ἐν Κωνσταντινουπόλει περίσκεψις, δὲν θὰ προέκυπτεν, ἐξήγειρε τὴν βιαιότητα τῶν παθῶν ἐν Βουλγαρία καὶ περιέπλεξε πάλιν τὰς ἄλλως τε οὐχὶ ἐγκαρδίους σχέσεις τῆς πρὸς τὴν Τουρκίαν. Ἐκλήθη μετ' ἐπιμονῆς οὗτι τὸ ἐπεισόδιον Γκέσωφ, τὸ τοσοῦτον καιρῶς ὤψαν τὴν ἐθνικὴν τῶν ἐν Σοφίᾳ φιλοτιμίαν, ἐπέσπευσε τὴν ἀπόφασιν καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς πρόσχημα διὰ τὴν προκήρυξιν τῆς Βουλγαρικῆς ἀνεξαρτησίας. Τῇ ἀληθείᾳ δὲν γνωρίζω. Ὡς ἄμεσος ἄπάντησις εἰς τὴν προσγενομένην ὑβρίν ἐπῆλθεν ἡ στρατιωτικὴ παρά τῆς Βουλγαρίας κατάληψις τοῦ μέρους τῆς διεθνοῦς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἰωμυλίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπεξετείνετο ἡ δικαιοδοσία τῆς Διευθύνσεως τῶν τουρκικῶν σιδηροδρόμων.

Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγένοντο ἐξαλλοὶ. Ἦτο τὸ πρῶτον πλῆγμα, τὸ ὅποιον ὑφίστατο ἡ νεοτουρκικὴ μεγαλαυχία. Αἱ ἀνεκτέλεστοι ἀπειλαί, αἱ διαμαρτυρίαι κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις δὲν ἐπρόφθασαν νὰ προσλάβωσι σημασίαν περαιτέρω. Ὁ Ἡγεμὼν Φερδινάνδος, ἐπανελθὼν διὰ τοῦ Δουνάβεως ἐκ τῆς ἀνὰ τὴν Ἑσπερίαν ἀποδημίας του, κατέπλευσεν εἰς Ρουχτσούκιον, εἰς τὸ ἀνάκταρον τοῦ ὁποίου συνεκρότησεν ἡμέρας τὴν νύκτα συμβούλιον μετὰ τῶν ὑπουργῶν του. Κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, ἄνευ ἄλλης χρονοτριβῆς, ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ἡ ἀνακήρυξις τῆς Ἡγεμονίας εἰς Βασίλειον.

Τὸ εὐθαρσὲς πολιτικὸν πραξικόπημα ἐτελέσθη ἡμέρας τὴν ἐπιούσαν, 22 Σεπτεμβρίου 1908, εἰς τὸ Ἰύρνοβον, τὴν ἀρχαίαν τῶν Τσάρων

Βουλγάρων πρωτεύουσαν, καὶ οὕτω συνεπληρώθη τὸ ἐθνικὸν ἔργον, εἰς τὸ ὅποιον κυρίως ὁ πρίγκηψ Φερδινάνδος ἀπέβλεπε. Κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀνηγγέθη ἐπίσημος τὸ χαρμόσυνον γεγονός ἐν Σοφίᾳ δι' ἑκατὸν καὶ ἑνὸς κανονοβολισμῶν.

Η ΕΒΔΟΜΑΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΕΝ ΣΟΦΙΑΙ

Ὁ νέος Βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ Ἰύρνοβου μετὰ τὴν τελετὴν τῆς ἀνακήρυξεως ἔσπευσε νὰ τηλεγραφήσῃ εἰς τὸν Σουλτάνον. Τῇ ἀνεκίνου μετὰ πολλῆς προσηνείας τὸ γινόμενον, εἰς τὸ ὅποιον προσέδιδεν ὅλως εἰρηκὴν ἔννοιαν. Τῇ ἐξήγει ἐηλονότι οὗτι ἡ ὑποτελία τῆς Βουλγαρίας ἀπε-

τέλει αυτή καθ' εαυτήν γεγονός δυσχεραίνουν τὰς σχέσεις της πρὸς τὴν Τουρκίαν, αὐτίνες, ὡς ἐκ τῶν κοινῶν συμφερόντων, πρέπει νὰ διατηρῶνται ὡς οἶόν τε φιλικαί.

Ἰπὸ ἀνάλογον πνεῦμα, ἀλλ' ἐν μεγαλειτέρῃ ἀκριβολογίᾳ, ἐτηλεγράφησε πρὸς πάντας τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν κρατῶν ἐν Σοφίᾳ καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν Ἰπουργός, ἐκ Τυρνόβου καὶ αὐτός, ἐκφράζων τὴν ἐλπίδα ὅτι αἱ κυβερνήσεις ἡμῶν θὰ πρᾶσθλήψωσιν εὐμενῶς καὶ θ' ἀναγνωρίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν Κράτους, τὸ ὅποιον διὰ τῆς ἀνακηρύξεώς της ἐζήτησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐλευθέρων Κρατῶν καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ εὐχερέστερον τὴν ἀρξαμένην πρόσδόν του.

Τοιοῦτο περίπου ἦτο τὸ τηλεγράφημα τοῦ στρατηγοῦ Παπρῆκωφ. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ κυβέρνησις του εἶχον σφαιερῶς ἐν τούτοις ὑπολογίσει νομίσαντες ὅτι, ἀπὲς τοῦ τολμήματος γενομένου, αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις πρὸς πρόληψιν γενικωτέρων περιπλοκῶν ἤθελον σπεύσει ν' ἀναγνωρίσωσι τὸ τετελεσμένον γεγονός καὶ ὅτι ἐπὶ τέλος καὶ αὐτὴ ἡ Τουρκία ἤθελεν ἀνευ μεγάλης ἀντιστάσεως τὸ ἀποδεχθῆναι. Διὰ τοῦτο, καθ' ἣν ἡμέραν ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἐπανῆλθεν εἰς Σοφίαν, ἐξεπλάγη βλέπων ὅτι τὰ Διπλωματικά Πρακτορεῖα δὲν ἔσπευσαν νὰ ὑψώσωσι τὰς ἑαυτῶν σημαίας, μετατρέπομενα θίμα τῇ ἐμφανίσει του εἰς Πρεσβείας.

Ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν ἀνάρρησίν του περιῆλθε τὴν ἀπὸ Τυρνόβου μέχρι Σοφίας ἑκτασίαν ἐν πανηγυρικῇ πομπῇ, προσδεχόμενος τὰ εὐλαθῆ συγχαρητήρια καὶ τὰς ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίας τῶν ὑπηκόων του. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐπανῆλθε κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ὀκτωβρίου ἔφιππος καὶ περιστοιχίζόμενος ἀπὸ παμπληθῆς ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπιτελείων, ἐπίσης ἐφιππων. Ἰπὸ τὰς ἐπευφημίας τοῦ λαοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Σοφίαν ἀπὸ τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως λειψόρου κάτισθεν ἀψίδος, στηθείσης πρὸ τῆς Γεφύρας τῶν Ἀετῶν, ἐπαναβλέπων περιχαρῆς τὴν πρωτεύουσαν πανηγυρίζουσαν τὴν πλήρῳσιν μακροῦ εὐλόγου πόλλου του.

Οὐδεμία ἴσως ἄλλη ἐποχὴ κατ' ἔλθον τὸ στάδιόν μου παρουσίασε τόσας δυσκολίας, ὅσας ἡ παρούσα. Πάντες οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Κρατῶν ἔπρεπε νὰ τηρήσωσιν εὐλαθῆ πάντως στάσιν πρὸς τὸ νέον καθεστῶς, ἀλλὰ καὶ ἄκρως ἐπιφυλακτικῆν. Δὲν ἦσαν ἐφεξῆς εὐπρόσδεκτοι, ἵνα ἔχωσι σχέσιν ἐπίσημον πρὸς τὸν Ἡγεμόνα, ἀφ' οὗ ἀνεκηρύχθη Βιαιεὺς. Ἀλλὰ δὲν τοῖς ἐπετρέπετο, πρὶν ἢ τοὺς διατάξωσιν αἱ κυβερνήσεις τῶν, νὰ τὸν ἀναγνωρίσωσιν ὡς Βασιλέα.

Ἐνεγράφημεν πάντες εἰς τὸ βιβλίον τῶν Ἀνακτόρων, ὅπως τῇ εὐχρηθῶμεν τὸ ὡς εὖ παρέστη, ἐνεγραφόμεθα κ' ἐφεξῆς τακτικῶς ἀνά πασάν τοῦ οἴκου του ἑορτῆν, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ τὸ ἴδιον ὄνομα ἑκάστος, ἢ τὸ πολὺ ὡς Ἀντιπρόσωποι τοῦ Κράτους ἡμῶν, ἀφ' οὗ ὡς Διπλωματικοὶ πράκτορες δὲν εἰμῆθα εὐπρόσδεκτοι, Πρεσβευταὶ δὲ δὲν ἐγενόμεθα ἀκόμη. Γρά-

φοντες πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν Ἰπουργεῖον ἀπεφασίσαιμεν νὰ παραλείπωμεν τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς κυβερνήσεως ὡς Ἡγεμονικῆς, ἀφ' οὗ διὰ τοὺς Βουλγάρους ἔπαυσε νὰ ἦναι τοιαύτη δὲν τὴν ἐμνημονεύομεν ὡς Βασιλικῆν, ἀφ' οὗ ἡμεῖς ὠφείλομεν νὰ ἀγνοῶμεν τὸ νέον Βασίλειον.

Ἐπτά σχεδὸν μῆνας διήρκεσεν ἡ καταπονητικὴ αὕτη κατάστασις. Ποσάκις κατὰ τὴν ἐνδιαφέρουσαν ἐκείνην ἐποχὴν ἀνεμετρήσαμεν τὰς διεθνεῖς ἐν γένει δυσκολίας μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ μοι Ἰταλοῦ συναδέλφου κ. Cuccchi Boasso κατὰ τὰς μακρὰς ἀνὰ τὴν πεδιάδα τῆς Σοφίας περιπλανήσεις μας! Ἀτυχῶς δι' ἐμὲ ἤμην πρῶτανος τοῦ Διπλωματικοῦ σώματος καὶ ἐν ταύτῃ Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος. Ὡς προεδρεύων τοῦ Σώματος τῶν συναδέλφων μου ὠφείλον νὰ ἔχω γνώμην σαφῆ ἐπὶ τῶν καθημέραν ἀναφυσόμενων ὡς ἐκ τῆς ψευδοῦς καταστάσεως μικροζητημάτων καὶ νὰ ἐκφράζω τὴν γνώμην μου ὡς Ἑλλην ἀντιπρόσωπος ἔδει νὰ μὴ σπεύδω πολὺ, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ δείκνυμαι δυσάρεστος πρὸς τὴν νέαν τῶν πραγμάτων τάξιν. Ἐκ τῆς δυσκολωτάτης ἀληθῶς ἕσεως μᾶς ἔσωσεν ἡ εὐθύτης καὶ ἡ εἰλικρίνεια ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ λεπτότης, ἢ εὐφυΐα τοῦ Βασιλέως, ὅστις, χωρὶς νὰ φαίνεται διακόπτων τὰς μεθ' ἡμῶν σχέσεις, διέκοψε πρᾶγματι ταύτας διὰ τῆς ἐπιμελοῦς ἀποφυγῆς του, ὅπως φέρῃ ἡμᾶς πρὸς αὐτόν.

Εἰς τὸ πραξικόπημα τῆς 22^{ας} Σεπτεμβρίου προσεδόθη χαρακτῆρ εἰρηνικὸς καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμία κατ' ἀρχὰς ἔγινεν ἐπιστράτευσίς ἐν Βουλγαρίᾳ. Ἀλλ' οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγαλοῖδεάται δὲν ἐδείκνυντο εὐδιάθετοι ν' ἀποδεχθῶσι τὸ τετελεσμένον γεγονός καί, χωρὶς νὰ προβαίνοσι μέχρι βήξεως τῶν σχέσεων, ἐφωνάσκουν διὰ τοῦ τύπου τῶν καὶ ἐξαπέστελλον ἀδιακόπως διαμαρτυρίας πρὸς τὰ Ἰδρυματικὰ Ἀνακτοδοῦλια, ἐν ᾧ χρόνῳ πρὸς τὸ θεαθῆναι παρεσκευάζον δῆθεν στρατιωτικὴν ἐνέργειαν κατὰ τῆς Βουλγαρίας. Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατόν ν' ἀναλάβωσι παλεμικὴν πολιτικὴν κατὰ τῆς Αὐστρίας ἅμα καὶ τῆς Βουλγαρίας, ἐν ᾗ ὥρα ὁ στρατὸς αὐτῶν ἦτο ἀσύντακτος, τὰ δὲ ἐμφύλια πάθη ἐσπάρασσον τὴν χώραν;

Οἱ ἐν Σοφίᾳ ἐξ ἄλλου βλέποντες παρατεινομένην τὴν ἀβεβαίαν πολιτικὴν κατάστασιν τοῦ νέου βασιλείου καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ πτοήσωσι τὴν ἀλαζόνα γείτονα καὶ συγχρόνως νὰ ἀποκρούσωσιν ἀπράσπτον τινα — τίς

✱ ΑΡΕΑΠΙΣ ✱

οίδεν; — από μέρους ταύτης επίθεσιν, ἤρχισαν καὶ αὐτοὶ προκαταρκτικῶς ἐπιχοῦντες τὸ στράτευμά των. Ἡ τοιαύτη ἔμως ἐνέργειά των διετέθη οὕτως, ὥστε ν' ἀποκλεισθῇ μὲν ἡ ὑπόνοια ὅτι προκαλοῦσι, νὰ προκύψῃ ἔμως ἐν Ἑσπερίᾳ ὁ φόβος ὅτι ἐνδέχεται ν' ἀναλάβωσι τὸν περὶ τῶν ὅλων ἀγῶνα, ἐὰν ἐντελῶς ἀπελπισθῶσι.

Ἐπάρχει ἄλλως τε πάντοτε ἐν Βουλγαρίᾳ τὸ φιλοπόλεμον στρατιωτικὸν κόμμα, τὸ ὅποιον ἤδη εὕρισκεν ἀπήχησιν τῶν πόθων του εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐκείνας αἱ ὅποιαι, εἴτε ἐξ ὑπερβάλλοντος ἐθνουσιασμοῦ, εἴτε καὶ ἐξ ὑπολογισμοῦ, ἐτόνιζον πολεμικοὺς παιᾶνας. Ἦν τοιαύτη καταστάσει πραγμάτων ἔπρεπε νὰ παρασχεθῇ ἱκανοποίησις τις εἰς τὴν ἐξηήμενῃ κοινήν γνώμην καὶ ὡς τοιαύτη ἐξευρέθη ἡ σύγκλησις πολεμικοῦ συμβουλίου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Βασιλέως, οὕτως, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ἱστορικοῦ Ῥύλου, μετέσχον αἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἐν Σοφίᾳ στρατηγοί.

Ἐννοεῖται ὅτι παρενέθησαν αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις παρὰ τῇ βουλγαρικῇ κυβερνήσει, ὡς ἔπραξαν πρότερον παρὰ τῇ τουρκικῇ. Ἡ ἐπέμβασις τῆς Εὐρώπης, κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἐξάψεις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ ἐν Σοφίᾳ, ἦτο συχνή, διότι συχνάκις κατὰ τὸ ἐπτάμηνον τοῦτο τὰ πράγματα εἶχον περιστῆ εἰς τὸ ἀπροχώρητον τσαούτι μᾶλλον καθόσον οἱ μὲν κυβερνῆται τῆς Σταμπούλ ἐπροφασίζοντο ὅτι δὲν ἐνόουν νὰ πιπλήσωσι τὰ ἰδανικὰ κυριαρχικά των δικαιώματα, οἱ δὲ ὑπουργοὶ τῆς Σοφίας ἀπέκρουον πᾶσαν συζήτησιν περὶ ἐξαγορᾶς τῆς ἀνεξαρτησίας των διὰ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως.

Ἡ Εὐρώπη ἦτο διηρημένη καὶ ἀνίσχυρος, ὡς συμβαίνει κατὰ πᾶσαν σοδαρὰν διεθνή περιπλοκήν. Ἡ Γερμανία, συμπαθῶς ἔχουσα πρὸς τὸ Αὐστριακὸν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ πραξικόπημα. Νὰ διέκειτο εὐμενέστερον καὶ πρὸς τὸ Βουλγαρικόν, ἐὰν μὴ ἐκ τῆς βίας καταλήψει τῆς διεθνὸς ἐν Ἀνατολικῇ Ῥωμιλίᾳ γραμμῆς δὲν ἐξημισῶντο Γερμανοεθραῖοι κεφαλαιοῦχοι. Ἡ Αὐστρία, ἀμέσως ἐνδιαφερομένη, ἀπέβαινε ἀχρηστος, εἶχεν ἄλλως τε ἐμπλακὴν μέχρι τινὸς καὶ εἰς σπουδαίαν διένεξιν πρὸς τὴν Ῥωσσίαν, ἐνεκα τῶν ἀξιώσεων τοῦ Σερβικοῦ βασιλείου ἐπὶ τῶν προσαρτηθεισῶν δύο ἐπαρχιῶν, ἀξιώσεων, τὰς ὁποίας ἡ Ῥωσσία εἶχε συμφέρον νὰ ὑποστηρίξῃ. Ἡ Ἰταλία, κατὰ σύμμαχος Γερμανίας καὶ Αὐστρίας, εἶχεν ἐστραμμένα ἐρωτικά βλέμματα πρὸς τὴν Πετρούπολιν.

Ἡ Ἀγγλία ἦτο ἡ μᾶλλον πασῶν δυσμενῆς ἔχουσα πρὸς τὸ νέον βουλγαρικὸν βασίλειον, τὸ ὅποιον ἐν ταῖς μέχρι τῆς ἐν Τουρκίᾳ μεταπολιτεύσεως τῇ ἐχρησίμευεν ὡς οἰχημῆρὸν κέντρον διὰ τὰ πλευρὰ τῆς παλαιᾶς Τουρκίας, κατὰ τὴν εὐφυᾶ ἔκφρασιν Γερμανοῦ διπλωμάτου. Διὰ μακρῶν ἐξιστόρησα εἰς ἄλλο μέρος τῶν Ἀναμνήσεών μου ταύτην τὴν δαψιλῆ συμπαθειαν καὶ προστασίαν τῆς Ἀγγλίας πρὸς τοὺς Βουλγάρους.

Σήμερον ἀποτόμως μετεστράφη ἡ εὐλόγιστος τοῦ Λονδίνου πολιτικὴ πρὸς τοὺς νεοτούρκους, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐκλάβει ὡς εὐπειθῆ ὄργανα τῶν σκοπῶν της. Περὶ Γαλλίας δὲν ἔχω νὰ εἶπω τι ἰδιαίτερον, διότι ἡ κυβερνήσις τῶν Παρισίων ἀπὸ πολλοῦ δὲν ἔχει πολιτικὴν διάφορον τῆς πολιτικῆς τοῦ Λονδίνου. Ἐν τούτοις ἡ Γαλλία ἀπεπειράθη νὰ μεσολαβήσῃ διὰ τοῦ ἀντιπροσώπου της κ. Ραϊέοlogue πρὸς διευθέτησιν τῆς περιπλοκῆς ἀνευ θετικοῦ τινος ἀποτελέσματος.

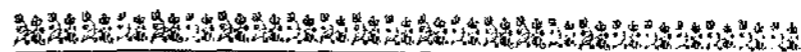
Ἦν γενικὴν δυσθυμίαν ἐπηύξανεν ἡ παράδοξις στάσις τῆς Σερβίας, ἥτις ἀπὸ τῆς ὀριστικῆς προσαρτήσεως τῶν δύο ἐπαρχιῶν παρὰ τῆς Αὐστρίας ἀνέλαθεν ὅλως πολεμικὸν μένος. Ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἑρζεγοβίνη ἀπὸ τριακονταετίας ἤδη ἀνήκον κατ' οὐσίαν εἰς τὴν δευδικτὴν Αὐτοκρατορίαν, τὸ δὲ σερβικὸν Βασίλειον οὐδεμίαν προέβαλεν ἀντίστασιν, διότι ὑπέκυπτεν εἰς τὴν αἰδηρὰν τῶν πραγμάτων ἀνάγκην. Ἀφ' ἧς ἐν τούτοις ὁ Φραγκίσκος Ἰωσήφ ἐκήρυξε καὶ κατὰ τύπους ὡς ἀνηκούσας εἰς τὸ κράτος του τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας, ἡ Σερβία ἐκίνησε γῆν καὶ θάλασσαν, ὅπως ἡ Εὐρώπη μὴ ἀναγνωρίσῃ τὸ πραξικόπημα.

Ἐπεστράτευσεν τὰς στρατιωτικὰς της δυνάμεις καὶ ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν ὑπουργόν της κ. Μιλοβάνοβιτς νὰ περιέλθῃ τὰ μεγάλα Ἀνακτοβούλια καὶ ἐπικαλεσθῇ τὴν ὑποστήριξιν των. Ἡ μακροθυμία τῆς Αὐστρίας ἴσως ἤθελεν ἐξαντληθῆ, ἐὰν μὴ ἐκ Πετρούπολεως κατεστέλλοντο τῶν ἐν Βελιγραδίᾳ τὰ ὑπερενταθέντα νεῦρα. Ἡ Ῥωσσία ἐπὶ τέλους ἐνθυμήθη, διότι ἐπ' ἀρκετὸν ἐφαίνετο λησμονήσασα, ὅτι αἱ δύο ἐπαρχίαι κατεῖχοντο ὑπὸ τῆς Αὐστρίας κατόπιν προγενεστέρας συγκαταθέσεως τῆς ἐν Πετρούπολει κυβερνήσεως. Οὕτω κατέπαυσεν ὁ ἐγερθεὶς θόρυβος ἐν Σερβίᾳ, ἡ ὁποία εἶχεν ἐνθυμηθῆ τοὺς ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ ἀδελφούς της πριτίστως ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς τὴν Βουλγαρίαν, μέλλουσαν, ὡς προσηθάνετο, νὰ ἴδῃ ἐπιστεφόμενον τὸ ἔργον της, καὶ συγχρόνως ἐκ πολιτικῆς ὀπισθοβουλίας, ὅπως ἐπιτύχῃ ἀντάλλαγμα τι κατὰ τοὺς τεταραγμένους ἐκείνους καιροὺς. Τὸλάχιστον δὲν δύναμαι ἄλλως νὰ ἐξηγήσω τὴν Σερβικὴν τῆς τότε πολιτικὴν.

Ἄλλ' ἡ Αὐστρία εἶχε πολλὰς ἐν τῇ τουρκικῇ δυσκαλίᾳ, διότι οἱ νεότουρκοι οὐ μόνον ἐφαίνοντο ἀδιάλλακτοι ν' ἀποδεχθῶσι τὴν προσφερομένην ἐκ 52,000,000 φράγκων ἀποζημιώσιν ἀπέναντι τῶν προσαρτηθεισῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ καὶ εἶχον ἐξωθήσει τοὺς

⊕ ΤΟ ΚΥΜΑ ⊕

λειμδούχους τῶν τουρκικῶν λιμένων, ὅπως οὔτε φορτώνωσιν οὔτε ἐκφορτώνωσιν ἐμπορεύματα διὰ τὴν Αὐστρίαν προοριζόμενα ἢ ἐκεῖθεν προερχόμενα. Τὰ ἀτιμόπλοια τοῦ Lloyd οὐδ' ἐπιβάτας ἐλευθέρως ἠδύναντο νὰ μεταφέρωσι, καθ' ὅσον καὶ οἱ ἄλλης ἐθνικότητος λειμδούχοι παρημποδίζοντο παρὰ τῶν ὀθωμανῶν ὁμοτέχνων αὐτῶν νὰ τοὺς ἐπιβιβάξωσιν ἢ ἀποβιβάξωσιν.

Ὁ ἄγριος οὗτος ἀποκλεισμός τοῦ αὐστριακοῦ ἐμπορίου παρ' ἑλίας τὰς διαμαρτυρίας τῶν κυβερνήσεων τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Βερολλίνου διήρκεσεν ἐπὶ μῆνας πολλοὺς καὶ προκάλεσεν ἄπειρα ταραχώδη μικροεπισόδια, δὲν κατέπαυσε δὲ εἰμὴ ὅτε ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, ὑποκόπτουσα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τερματισθῇ ἡ ἀβεβαία αὕτη καὶ κινδυνώδης κατάστασις διὰ τὰ περαιτέρω συμφέροντά της, ἀπεδέχθη τέλος τὴν ἀποζημιώσιν, τὴν ὅποian ἀπ' ἀρχῆς εἶχον ὄρσει οἱ Αὐστριακοί.

Ἡ διευθέτησις τῆς μετὰ τῆς Αὐστρίας περιπλακῆς θὰ ἔλυσεν εὐχερέστερον καὶ ταχύτερον τὴν τουρκοβουλγαρικὴν διωφοράν, ἐάν μὴ οἱ μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει προέβαλλον δυσεκτελέστους χρηματικὰς ἀξιώσεις, οἱ δὲ ἐν Σοφίᾳ ἐπέμενον νὰ τὰς ἀποκρούωσι δῆθεν κατ' ἀρχὴν, ἀλλὰ πρᾶγματι ἔπως τοὺς ἐξαναγκάσωσι νὰ τὰς μετριάσωσιν. Αἰφνης παρουσιάσθη εἰς τὸν Βασιλέα Φερδινάνδον μοναδικὴ εὐκαιρία, ὁ ἐπελθὼν θάνατος τοῦ Μεγάλου Δουκὸς Βλαδιμήρου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰσάρου Ἐλευθερωτοῦ, ὅστις εἶχε προεδρεύσει τῶν πρὸ διετίας φιλορωσικῶν ἐν Σοφίᾳ ἐορτῶν.

Ἀμέσως ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἔσπευσε νὰ μεταδῇ εἰς Πετρούπολιν διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ σεπτοῦ φίλου του, ὡς τὸν ἀπεκάλει, καὶ καταθέσῃ εἰς τὴν σορὸν του τὰ εὐλαβῆ αἰσθήματα τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ. Τὸ τοιοῦτον ἀπετέλει βεβαίως ἐκδήλωσιν αἰσθήματος λεπταπιλέπτου, ὅποια γνωρίζει νὰ ἐκφράζῃ ἐπικαιρῶς ὁ Βασιλεὺς Φερδινάνδος. Ἀλλὰ μετὰ τῆς εὐγενοῦς ἰδέας, ἥτις τῷ ἐνέπνευσε τὴν εἰς Ῥωσίαν μετάθεσιν ἐνυπῆρχε βεβαίως καὶ ἡ σκέψις, ἵνα αὐτοπροσώπως ἐκθέσῃ τὰς παρούσας δυσκολίας τοῦ νέου βασιλείου καὶ ἐπικαλεσθῇ τὴν πολύτιμον ἀντίληψιν τῆς Μεγάλης Προστάτιδος, ἡ ὅποια οὐδέποτε ἐγκατέλιπε τὴν Βουλγαρίαν. Οἱ ἐν Βυζαντίῳ δυσθύμως ἤκουσαν τὴν βασιλικὴν ταύτην ἐπίσκεψιν, σφόδρα ὁμως ἐταράχθησαν, ὅταν τὰ πρῶτα ἐκ Πετρούπολεως τηλεγραφήματα ἀνήγγειλαν ὅτι εἰς τὸν Φερδινάνδον ἀπεδόθησαν πλήρεις βασιλικαὶ τιμαί.

Δὲν παρήλθε πολὺς χρόνος ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ τούτου ταξιδίου καὶ ἡ Ῥωσία προέτεινεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην εὐφυᾶ οἰκονομικῶν συνδυασμόν, βεβαίως ἀποκλειστικῶς διευκολύνοντα τὴν δυσχερῆ θέσιν τῆς Βουλγαρίας, ἀλλ' οὐχὶ ἀποκρουστέον καὶ παρὰ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως. Ἀπέναντι τῆς ὀφειλομένης παρὰ τῆς Βουλγαρίας ἀποζημιώσεως διὰ τὴν προκήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας της καὶ τὴν κατάληψιν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἡ Ῥωσία παρηγαίτο τῆς ἐξ 8,000,000 φράγκων

έτησίως αποζημιώσεις, την όποιαν ως όφειλιν εκ του τελευταίου πολέμου τή κατέβαλλεν ή Τουρκική κυβέρνηση. Παρηγείτο δε ταύτης μέχρι τής συμπληρώσεως του ποσού 120,000,000 φρ., έρισθέντος δια την αποζημίωσιν του βουλγαρικού Βασιλείου προς την τέως κυρίαρχον. Η Βουλγαρία εξ άλλου έχρεοότο προς την Ρωσσίαν δια ποσόν μόνον 82,000,000 φράγκων, τό όποσον ήδύνατο να τή αποδώσιν ελόκληρον, εάν τούτο προετίμα, ή και κατά δύοσει.

Η Ύψηλή Πύλη δέν έδίστασε πολύ να ένδώσιν εις την ρωσικήν αξίωσιν, διότι συνηθάνετο κάλλιστα ότι τά τελεσθέντα εις βάρος των κυριαρχικών δικαιωμάτων της ήτο αδύνατον πλέον να επανορθωθώσιν. Άλλως τε ή Ρωσσία εξείρε προς παρέμβασιν την πρόσφορον ύβραν, καθ' ήν αι νεότουρκοι, αποβλέποντες εις τους έσωτερικούς κινδύνους, έπεζήτησαν να έδραιώσων το νέον συνταγματικόν πολίτευμα. Τή έντι ή παρουσία του Σουλτάνου Άβδουλ Χαμίτ εις τό Γιλδίξ, έν ανοήτην σπουδή άποπειραθέντος να επαναφέρη τό πρόβλην καθιστικής, παρεκώλυεν ούσαιδώς την έπιτυχίαν και την πρόσδον του έργου τιν.

Τελευτώντος του Μαρτίου 1903) έκρήθη επάναγκες, όπως τό στρατιωτικόν σώμα της Θεσσαλονίκης υπό τον Μαχμούτ Σεφκέτ Πασσάν οδεύσιν κατά της Κωνσταντινουπόλεως και μετά βραχείαν αντίστασιν τινων περι τό Σουλτανικόν ένδιαίτημα στρατιώνων πολιορκήσιν τό άνάκτορον του Γιλδίξ και ούτω καταστήσιν εύχερη την καθαιρεσιν του πανισχύρου της χθές Μονάρχου, την όποιαν έπίτηδες συνελθόν έψήφισε τό όλιμνικόν κοινοβούλιον.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟ πρώτον Κράτος, τό όποσον ανεγνώρισε τό νέον Βασίλειον, ήτο ή Ρωσσία δια συμπαθεστάτου τηλεγραφήματος του Γσάρου Νικολάου προς τον Βασίλεα Φερδινάνδον. Όμοια τηλεγραφήματα του Ρώσου Πρωθυπουργού Στολυπίν και του επί των Έξωτερικών Ύπουργού Ίσθόλσκυ έπεμαρτύρησαν δια της θερμότητος της έκφράσεως την αλληλεγγύην του Σλαυτικού κόσμου. Όστιν ό Ρώσος συνάδελφος κ. Semientowsky Kourilo ήτο ό πρώτος έν Βουλγαρία Πρεσβευτής, όστις ως εκ τούτου ανέλαβε και την προεδρείαν του Διπλωματικού Σώματος.

Την Ρωσσίαν ήκολούθησαν αλληλοδιαδόχως πάσαι αι λοιπαι Μεγάλαι Δυνάμεις και τά Άλλα Κράτη, ή δε πανηγυρική αναγνώρισις της βουλγαρικής ανεξαρτησίας έλαβε χώραν την έσπέραν της 18ης Άπριλίου 1909, δια της εις τά Άνάκτορα μεταδόσεως του Διπλωματικού Σώματος, τό όποσον δια του παλαιού πρυτάνειός του συνεχέρη τον βασιλέα Φερδινάνδον «δια τό εύτυχές γεγονός τό έπιστέφον δι' έπιτυχίας εξόχως επαξίως τάς βουλγαρικές βλέψεις». Τή εξέφράζομεν «την ζωη-

ράν χαράν, μεθ' ής έχαιρετίσαμεν την συμπλήρωσιν του έθνικού έργου, του όποιου πρό μακρου ήδη χρόνου παρηκολουθούμεν μετ' ένδιαφέροντος απολύτως συμπαθός την προοδευτικήν εξέλιξιν, εξέλιξιν, εις την όποιαν ή Αύτου Μεγαλειότης αφιερώθη μετά τσαύτης εύτυχίας». Είμεθα εύτυχεϊς — τή έλέγομεν — δια την τιμήν, ήτις έλαχεν ήμιν ν' αντιπροσωπεύωμεν τάς ήμετέρας κυβερνήσεις κατά τάς ιστορικές εκείνας περιστάσεις, και άπηυθύνομεν ειλκρινείς εύχάς όπερ του Βασιλικού Όίκου και του νέου Βουλγαρικού Βασιλείου.

Ο Βασιλεύς, συγκεκινημένος και εύτυχής κατά την έπίσημον έκείνην στιγμήν, καθ' ήν έπραγματόυτο μακροχρόνιος εύλογος κόθος του, άπήντησεν ότι ζωηρώς τον θίγουσι τά συμπαθή συγχαρητήρια του διπλωματικού Σώματος επί τή εύτυχει γεγονόςτι, τό όποσον καθιερωό δριστικώς την νέαν πολιτικήν έποχήν, εις την όποιαν εισήλθεν ή Βουλγαρία.

— Παρηκολουθήσατε, κύριοι, είπε, πρό πολλού τάς προσπαθείας της χώρας μου, εις τάς όποιας εργάσθην να δώσω κατεύθυνσιν άσφαλτή και ειρηνικήν, να βαδίσιν έν τή έδω του πολιτισμού και της προόδου. Δέν δύναμαι λοιπόν ν' άμφιβάλλω περι της συμπαθείας, μεθ' ής αποδέχεσθε σήμεραν την ιστορικήν επιθράβεισιν των προσπαθειών τούτων, ήτις, όρίζουσα εις τον λαόν μου την νόμιμον θέσιν του, θα τή έπιτρέψη ν' αφιερωθί τοι λοιπού κατά τρόπον εύρύτερον και μάλλον λυσιστελή εις τον αδιάλειπτον σκοπόν της αναπτύξεώς του. Η παρουσία σας ένταύθα, κύριοι, μοι παρέχει έπίσημον μαρτυρίαν της συμπαθείας ταύτης και μοι προξενεί άληθινήν ίκανοποίησιν.—

✽ ΟΜΙΛΟΣ ΧΡΗΡΙΚΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ✽

Και ἐκ τῆς πανηγυρικῆς οὐχ ἦντιον ταύτης ἀποράσεως καὶ ἐκ τοῦ ἐπακολουθήσαντος δείπνου ἀπουσίαζεν ὁ Διευθύνων τὴν Ὀθωμανικὴν Ἐπιτροπείαν πρῶτος ταύτης Ἰρχιματεῖς, ἕτε μὴ προσκληθεῖς. Οὐδὲ ἦτο δυνατὸν νὰ κληθῆ ὁ Ἐβόφην Βέης, ἀφ' οὗ ἡ κυβέρνησις του μόνη δὲν εἶχε κατὰ τύπους ἀναγνωρίσει τὴν βουλγαρικὴν ἀνεξαρτησίαν. Κατὰ τύπους βεβαίως, διότι κατ' οὐσίαν τὴν εἶχεν ἀποδεχθῆ, ἀφ' οὗ προσεχώρησεν εἰς τὸν οικονομικὸν συνδυασμὸν τῆς Ἰουσίας, δι' οὗ ἀπαξήμιούτο χρηματικῶς διὰ τὴν ἀπίλειαν τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων της.

✧ ΜΑΝΟΥΡΙΣΜΑ ✧

Ἡ Τουρκία ἀπέφυγε ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ νέον Βασίλειον κατὰ τὸν διεθνῶς παραδεδομένον τύπον. Καὶ οὐδεὶς ἔσχε τὸ θάρρος νὰ τὴν κακίσῃ διὰ τοῦτο, ἀφ' οὗ πρὶν ἢ ἐδραιωθῆ, τὸ νέον της πολίτευμα ὑφίστατο σοβαρὰν μείωσιν τοῦ γοήτρου της διὰ τῶν ἐξ Αὐστρίας καὶ Βουλγαρίας ἠθικῶν κολάφων. Προσεχώρησεν εἰς τὸ μοιραῖον, τὸ ὅποιον τόσον βαθέως συναισθάνεται ἡ τουρκικὴ συνείδησις, ὥστε νὰ τὸ ἀναγράψῃ ἀνέκαθεν ὡς γυναικῶν τοῦ κατ' ἡμέραν βίου, διὰ τοῦ μετὰ μικρὸν διορισμοῦ τοῦ Ἀσῆμ Βέη, φανατικοῦ νεοτούρκου, ὡς πρώτου πρεσβευτοῦ της παρὰ τῆ Βασιλεῖ τῶν Βουλγάρων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Απο τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Βουλγαρικῆς ἀνεξαρτησίας μέχρι τῆς ὀριστικῆς ἐκ Σοφίας ἀναχωρήσεώς μου ἔν μόνον ἔμισολάβησεν ἔτος. Εἶχεν ἐπὶ μίαν ἕλην δεκαετίαν καταπονητικῶς ἐργασθῆ ἡ Ἡγεμονία πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἠθικῶν ἰδεωδῶν της, ὥστε ἐπιτυχόυσα τὴν εἰς Βασίλειον προαγωγὴν της ἡσθάνθη καὶ αὐτὴ τὴν ἀνάγκην μακρὰς τινος ἐπισκοπῆς ἡσυχίας. Ἐὶ Μακε-

δονικὸν ζήτημα παρέμενον ὡς τὸ πρὶν ἀκέραιον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐν τῇ τουρκικῇ μεταπολιτεύσεως μετέλλαξε. οὐσιμῶς οἱ ὄροι τῆς ἐν τῇ ἀτυχεῖ ἐκείνῃ ἐπαρχίᾳ ἐργασίας.

Ἄλλως τε καὶ ἡ Εὐρώπη εἶχε πλέον κουρασθῆ ἀνασχολουμένη μὲ τὰ βουλγαρικὰ πράγματα καὶ εἶχε στρέψει καὶ αὐτὴ τὴν προσοχὴν της πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἣτις ἐπὶ ἔτος ὅλον ἐσπαράσσετο ἐξ ἐσωτερικῶν ἀνωμαλιῶν, τὰς ὁποίας ἔφερεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὸ στρατιωτικὸν κίνημα τῆς 15^{ης} Αὐγούστου 1909. Πρὸ πολλῶν χρόνων τὰ πολιτικὰ τῆς Ἑλλάδος παρουσίαζον τὴν ἀνάγκην νέας συστηματικώτερας, μᾶλλον καθιερωμένης καὶ σταθερᾶς κατευθύνσεως, τὴν ὅποιαν στρατὸς καὶ λαὸς ἐπεζήτησαν νὰ ἀσφαλίωσι.

Τὴν 26 Ἀπριλίου 1910 ἐπέδωκα τὰ ἀνακλητήριά μου εἰς τὸν Βασιλέα Φερδινάνδου. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης μοι ἐξέφρασε τὴν λύπην του διὰ τὴν παρατεινομένην ἀβεβαιότητα τῆς πολιτικῆς ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ σύνεσις τῶν πολιτικῶν ἡμῶν ἀνδρῶν θὰ παρακάμψῃ μετ' ἐπιτυχίας τὰς δυσκόλους περιστάσεις καθοδηγούσα τὸ βασίλειον, ἀνευ περαιτέρω κλονισμῶν, πρὸς τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἄλλὰ δὲν παρέλειψεν ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης νὰ μοι ἐπαναλάβῃ τὸ πλειστάκις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκδηλωθέν μοι ἀσθημὰ του διὰ τὰς ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τῆς Βουλγαρίας βιαιότητας. Μοι εἶπεν ὅτι διατελεῖ πάντοτε εὐχρινεῖς τῶν Ἑλλήνων φίλος, ὅτι ἕμως αἱ ἀντίθετοι περιστάσεις, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησεν ἡ δξύτης τοῦ ἐν τῇ Τουρκικῇ φυλετικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, κατέστησαν ἀτελεσφόρητον τὸν εὐχρινεῖ πόνον του νὰ ἴδῃ ἀνακοπτόμενον τὸν ἀνταγωνισμὸν τοῦτον καὶ προπαρασκευαζόμενον τὸ ἔδαφος πρὸς τὴν Ἑλληνοβουλγαρικὴν συμφιλίωσιν.

Ἀποχαιρετῶν με μὲ παρεκάλεσε νὰ μὴ λησμονήσω ὅτι τοῦ Βασιλέως Φερδινάνδου αἱ προθέσεις διαρκῶς κατέτεινον πρὸς τὸν σκοπὸν, εἰς τὸν ὅποιον καὶ γὰρ ἀπέβλεπον ἀρχῆθεν, εἰς τὴν ἐξασθένησιν δηλαδὴ τῶν παθῶν καὶ τὴν ἐξεύρεσιν τρόπου συνδιαλλαγῆς· ἀλλ' αἱ περιστάσεις αἱ ἀντίθετοι ἐπήλθον αὐτως ὀρμητικαὶ καὶ ἀθρόαι, ὥστε πᾶσα ἀγαθὴ προαίρεσις ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ναυαγήσῃ.

Ἐπὶ τοιοῦτο πνεῦμα ἐλάλησεν ὁ Βασιλεὺς καὶ τὴν ἐπιόσσαν, ὅποτε ἐτίμησε διὰ μακρὰς ἐπισκέψεώς του τὴν Ἑλληνικὴν Πρεσβείαν, αὐτὴν ἐκείνην τὴν Πρεσβείαν, τὴν ὅποιαν πρὸ τεσσάρων περίπου ἐτῶν, πολιορκουμένην ἀπὸ μαινόμενον ἐξηγριωμένον συρφετὸν, κατὰ τὴν δξύτητα τῆς κατ' Ἑλλήνων ἐχθροπαθείας, μόλις περιέσωσεν ἐκ καταστροφῆς ἡ στρατιωτικὴ φρουρὰ τῆς Σοφίας, ἐγκαίρως παρεμβάσα. Ὅλα ἠθικὰ ἰκανοποιήσις, ἀποδεικνύουσα ὅτι πρωτίστως αἱ πολιτικαὶ περιστάσεις δὲν παραμένουσι ποτε ἀμετάβλητοι, ὅποταν ἐκατέρωθεν δὲν τὰς καθοδηγῆ μόνη ἡ τυφλὴ φυλετικὴ ἐμπάθεια.

Καὶ ἀληθῶς ὅταν στρέψω τὴν μνήμην ὀπίσω πρὸς τὰ δέκα ὑπερπλήρη ἔτη, τὰ ὅποια διεήλθον ἐν Βουλγαρίᾳ, καὶ ἀναπολῶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν Ἑλληνοβουλγαρικῶν σχέσεων, καταλήγω εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ τὰ μᾶλλον ἀδιάλλακτα ἔθνη δύνανται νὰ λησμονήσωσι προσκαίρως τὰ βίαια φυλετικὰ μίσση των, ὅταν γηφαλιώτεραι σκέψεις ἐπικρατοῦσαι ἐπιτρέψωσι νὰ καταστῆ πρόδηλος ὁ ἐπαπειλῶν ταῦτα κοινὸς κίνδυνος.

Καθ' ἣν ὄραν περατοῦνται αἱ ἐκ Βουλγαρίας Ἀναμνήσεις μου ἔχουσιν ἐν τῇ Τουρκικῇ συντελεσθῆ γεγονότα, εἰς τὰ ὅποια θὰ ἦτο ἀπολύτως δύσκολον νὰ πιστεῦσω κατὰ τὰς θλιβερὰς ἡμέρας τῶν ἀνεβελλητικῶν κινήματων. Οἱ Νεότουρκοι, μεθυσθέντες ἐκ τῶν πρώτων εὐκόλων νικῶν των, ἐφραγτάσθησαν νὰ ἀποβροφῆσωσιν ἐν τῇ θωμανισμῷ τὰς ἐν

τῆ Κράτει χριστιανικῆς ἐθιότητος. Ἀπόπειραι πρὸς περιστολὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν προνομίων τινυ κατέδειξαν ἐγκαίρως καὶ πασιφανῶς τὸν τοιοῦτον σκοπόν.

Ἡ ἀντίδρασις ἐπὶ τῆς γενναίας καὶ ἐπίμονος, ἀλλ' ἦτο ἀπαλότως ἀδύνατον νὰ τελεσφορήσῃ, ἐφόσον ἀδιάρκτως ἐχθρότης ἐχώριζε τὰς δύο πολυπληθεστεράς καὶ ζωτικωτέρας φυλάς, τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Βουλγάρους. Ἐπρεπε νὰ λησιμονήσῃσι τὰ πανάρχαια μέση καὶ νὰ ἐνοηθῶσι πρὸς ἀπέκρουσιν τοῦ ἐπικειμένου κοινοῦ κινδύνου. Τὸ τοιοῦτον ἔργον μετ' ἐγκαρτερήσεως ἀνέλαβον καὶ ἤγαγον εἰς πέρας οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Βούλγαροι τῆς Τουρκικῆς βουλευταί. Τούτου ἐπιτευχθέντος, δὲν ἦτο δύσκολον νὰ προῖδῃ τις ὅτι ἡ συμφιλίωσις τῶν τότες ἀδιαλλάκτων χριστιανῶν ἤθελεν ἀναγκαστικῶς ἐπιφέρει καὶ τὴν προσέγγισιν τῆς Ἐξαρχίας πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Ἰανναρίου Ἐκκλησίαν.

Ἡ τοιαύτη οὐσιώδης μετατροπὴ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἐν τῇ Τουρκικῇ Ἑλλάδων πρὸς τοὺς Βουλγάρους ἦτο ἐπόμενον νὰ ἔχῃ τὴν εὐτυχή ἀπήχησίν της εἰς τε τὴν Σοφίαν καὶ τὰς Ἀθήνας. Ἦδη ἀπὸ τοῦ Μαΐου τοῦ ἔτους τούτου (1912) συστηματικῶς διεξάγονται διαπραγματεύσεις Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας πρὸς δυνατὴν τινα κοινοπραξίαν ἐν σχέσει πρὸς τὴν τύχην τῶν ἐν τῇ Τουρκικῇ ἡμεθεσίων αὐτῶν, ἧτις κατέστη πρᾶγματι ζοφερὰ ἕως ἐκ τῆς ἀκήρυκτου πολιτικῆς τῶν Νεοτούρκων.

Ἡ μετάδοσις τοῦ Διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου εἰς Σοφίαν, ἐνθα ἀντιπροσώπευσε τὸν Βασιλέα πατέρα του κατὰ τὰς ἐσφάς τῆς ἀγγλικήσεως τοῦ Βουλγάρου Διαδόχου, ἐσημείωσε βεβαίως ἱστορικὸν σταθμὸν ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ βίου τῶν δύο ἔθνων. Ἡ ἀποστολὴ Ἑλλήνος Πρίγκιπος εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Αὐλὴν δὲν ἦτο δυνατὴ μετὰ τὰ ἐν Βουλγαρίᾳ φρικώδη τερατουργήματα κατὰ τὸν Ἑλληνα τοῦ 1911 καὶ 1911. ἐὰν μὴ ἐπιτακτικὸν κοινὸν πολιτικὸν συμφέρον ἔθετε κατὰ μέρος τὰς ἀπαισίας τοῦ προσφάτου ἐτι παρελθόντος ἀναμνήσεις.

Εὐχομαι εὐλικρινῶς ὅπως αἱ ἀρξάμενα διαπραγματεύσεις τελεσφορήσῃσι, καίτοι δὲν διαδλέπω τὴν σταθερὰν βᾶσιν μονήμων τινὸς πολιτικῆς συμπράξεως. Ἡ Βουλγαρία δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃ ποτὲ Θεσσαλονίκην καὶ Μοναστήριον, Σέδζας καὶ Καβάλλαν. Ἡ Ἑλλάς ἐξ ἄλλου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ αὐτοκτονήσῃ Ἑθνικῶς, ἐκχιρῶσα τὰ Ἑλληνικώτατα κέντρα, περὶ τὰ ὅποια ἀνέκαθεν περὶπταται ἡ ἑθνικὴ φυγὴ.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

* ΜΙΑ ΧΑΡΙ *

Τὸν πόνο τὸν ἀγίαρευτο
Κοῦβω βαλεῖα σὲ στήθεια
Καὶ σκολιὸν ἄσχημα
Καὶ χένο δάκρυα πλήθεια.

✽

Μία χάρι θέλω ἀπὸ σέ
Καὶ μὴ τὴν λησιμονήσῃς
Θέλω τὰ μίτια μου γάρβῃς
Ἐὰν νὰ μοῦ τὰ κλείσῃς.

(1912) ΕΡΡΙΕΤΤΗ ΝΙΚΑ

✽

* ΣΥΧΝΗ ΑΠΑΤΗ *

Ἐχει τὸ βλέμμα σου τόση μαγεία,
Ἔχουν τὰ μίτια σου τόση ζωὴ,
Χένεις τραγῶσι σου τόση ὠμορφία,
Ὅπου εἶναι ἀδύνατο σέβει τὰ ἄφ.

✽

Ὅπου διυθύνῃς καὶ ὅπου περῶσις
Μικροί, μεγάλοι σὲ θεορῶν,
Ὅταν ζωομένη χαμογέλασῃς
Τὸ ἀγῶνα στέκοντι καὶ δὲν λαλοῦν.

✽

Ἔχει τὸ σῶμά σου τόση μαγεία,
Ὅπου εἶναι ἀδύνατον καρμιά καρδιά
Νὰ μὴν ἀσθένῃσθῃ κρυφὴ λατρεία
Μισρὸς εἰς τὴν τόση σου θεὰ ὠμορφία.

✽

Ἄλλ' εἶναι ἀδύνατο πιστεῖναι, Ἐλένη,
Κι αἰεὶς ἐπὶ τὸν κόσμον νὰ θεοαπειθεῖς,
Ἐὲ τέτοιον ἄγγελο πῶς εἶν' κρυμμένη
Καρδιά σκληρότατη καὶ ἀγρυμνη.

✽

Ἄν εἰς τὸ πρόσωπο ἦσαν γυμνῆται
Αἱ τόσαι σκέψεις μας καὶ οἱ στοχασμοί,
Πόσο λιγώτερα ἀπατημένοι
Ὅπου θὰ ἐζῶσαμε ἐδῶ στὴ γῆ.

✽

Τὴν εὐτυχίαν μας τυφλοὶ ζητοῦμε
Σὲ κόσμον ἀγνωστο πολὺ συχνά,
Πλὴν νὰ γνωρίσωμεν, ὦ! Ἄν ἀγνοῦμε,
Πῶς εἶναι ἡ ἀπίστη μας πολὺ σκληρά.

† Δ. Ι. Μ.

* Ἀμυδρὰ προπέγγις τῶν στίχων τοῦ Μεταστάσιου

So a ciascun' l' inferno affanno.

Μὰ τὴ στιγμή ποῦ θὰ περῇ
Στὰ σθένια ἡ ψυχὴ μου
Καὶ θὰ μοῦ σβύνη σφαλὰ
Ἡ ἄσχη ζωὴ μου.

* Ο ΞΕΝΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ *

“Ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ με.”
(ΜΑΥΜΑΙΟΣ ΒΒ' 95)

A'

Μετ' τὴν γαλήνην τῆς νυκτὸς, πρὶν εἶγγ' τὸ φεγγάρι,
ξένος διαβάτης στάθην ἐστὶ θύρα μου μερσατά,
καὶ μοῦπε: «Ὁ Χάρος ὁ σκληρὸς προσημένει νὰ μὴ πάω
καὶ ἀκόμη δὲν ἐγνώρισα μὰ ἀγάτη στήν καρδιά...»

‘Ο ἴσκιος τῆς Μοίρας μὲ ἀκλουθῆ μὲς τοῦ Κιουρὸ τοῦ δρόμου.
Κλειστές οἱ θύρες τῆς ζωῆς τοῦ μάταια τῆς ζωῆς,
μὰ λάμπει τὸ λογιᾶρι σου ἀπὸ σκοταδιῶν τὸν τρόμο
πάν τῆς Ἀγάτης τὸ ἅγιο φῶς στὸ ἀπύτητο βουνό.

‘Ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐπλανήθηκα, καὶ παραστρατισμένος
κ' ἀγνωστος φτάνω πᾶσι σου, προσημένοντος νὰ βρῶ
ἔδῶ τὸ μνημα τὸ βασιλῆ, ὡσὰν ναυαγισμένος
ποῦ εἶ βασιλῆ ἀπὸ βλάστη του τ' ὄνειρου τὸ στεγνόν».

B'

Στὸ πᾶσι ἐγὼ τὸν ἔμασα τὸν ἀγνωστο διαβάτη,
τὸ μαῦρο τοῦδ' ὄρασι φορὶ καὶ τὸ γλυκὸ κρασί,
κ' ἐκεῖνος μοῦπε: «Ἀνάστη τοῦ Ὀνειροῦ τὴν παλάτι,
γρικῶ μὰ δίφαν ἀβύσση στὴ μαύρη μου ψυχῆ.

Κ' ἐσύ, ὦ καλέ, μὲ δέχτηκες στὸ σπίτι τῆς εὐρήνης
ποῦ εἶναι ὅλα πλουσιοπαράχη τ' ἀμέτρητα ἀγαθὰ,
ποῦ δὲν φασίει φαρμακερὸ τὸ πνεῦμα τῆς ὀδύνης,
ἢ Ἀγάτη βασιλεύει ἐδῶ καὶ κυβερνᾷ ἡ Χαριὰ».

Γ'

Καὶ τοῦπα: «ὦ ξένη, ἄφησε τὰ λόγια αἰεὶ τοῦ Πάνου,
ζήττας καὶ ἐδίδουσε καὶ πάρε ὅτι πολλοί,
κ' ἕστερα φέγε χαρωπὸς στὸ πνεῦμα τοῦ Χρῆνου.
Εἶναι δικὰ σου τὰ καλά ποῦ ὀλόγορα θαρεῖς.

Δικά σου εἶναι τὰ πλοῦτη μου ἔδῳ θρηνησιμέναι,
ζῶνια γὰ σένα ἔδοῦλεμα τὸν κόμην τῆς Χαριᾶς,
κρασί γλυκόπινα ἔφρα, στήναι νυκτερισμένα
καὶ τὸ τραπέζι ἐσώλια μ' ἄσθη τῆς λεμονιάς.

Μονάζος ἦμιον. Πρώσιμα τὸν ἀδελφὸ μου αἰώνια,
τὸν ἀδελφὸ μου κοίταγε καὶ δὲν θαλλῆ ποτέ.
‘Ἐστερα ἐγὼ καὶ θέρηξα, καὶ φεόγανε τὰ ζῶνια,
καὶ τὴν ψυχῆ μου σπύραξες, ὦ μαῦρε χορισμέ.

‘Ἐστερα ἀγάτη καὶ χαρά, καὶ θέρησα τὴν θλίψη...
μακριὰ ἀπὸ μένα ἡ ἀδικία τοῦ κόσμου ἢ αἰωνιά.
Κρυφὰ τὸν τύρο μου ἔχτισα κ' ἐκεῖ βασιλῆ ἔχω κρύφει
τὰ καλαμένα ὄνειρατα, τὴν ἀρροσση καρδιά.

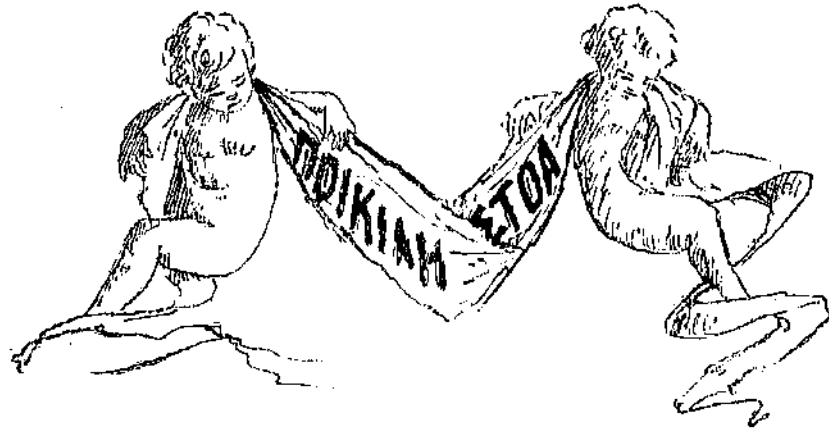
Σὺν ξένος ἦλθες, ὦ ἀδελφέ. Τὸ σπίτι μου δικὸ σου,
ἀπὸ καιρὸ σὲ γνώριζα χωρὶς νὰ σ' ἔχω ἰδῆ,
σὲ πρόσμενα γιατί ἔνοιωθα κ' ἐγὼ τὸν ἐγγισιόν σου
σὺν μυστικὸ προμήνημα βασιλῆ μὲς τὴν ψυχῆ.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

Α ΟΡΦΕΥΣ Κ

[Θεῖον τὴν Ἐδουδία]

Ἀγαπητοὶ Κύριοι,

ΛΑΒΩΝ τὴν ἐμετέραν ἐπιστολήν, δι' ἧς μοι ἀνεγγέλτε τὴν ἀνάστασιν τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» καὶ μετὰ δέκα ἔτους ἔλαθον ἑπίσης τὸ ἀντίτερον τοῦ δεκάτου πέμπτου ἔτους τοῦ δημοσιεύματος ταύτου. Ἦ κοσμογονία αὕτη ἤλθεν ὡς ἀνεμφανήτως μίγνυται, οὕτως εἶπεν, ἵνα μοι ἐπιπροσέχη τὸ ἀκούσις τοῦ ποιήματος. Σὺς ἐχρησιστὸν μυστικῶς, οὐ δὲν μ' ἐληρωθήσαστε καὶ οὐς ἀπευθύνω τὰ εὐλακωνότατα συγχωρητήριά μου διὰ τὴν πικρὰν καλλιτεχνικὴν ἀρωγάν, τὰς ὁποίας ἐπισημασιωτήσαστε ἐν τῇ τελευταίῳ τῆς ἐμετέρας ἐξόχου ἐπιτηρίδος.

Ἄδυνατὸν γὰρ οὐς ἐμφράσω τὴν χαρὴν μου διὰ τὴν εὐτελεῖ ἀνεγγεῖλιάν τῆς ἐν νέῳ ἐργασίας τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», τῆς ὁποίας ἐπέφυκα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀνεργασίαν, καὶ, οὕτως εἶπεν, εἰς τὴν ἀναδόχον.

Mais où sont les neiges d'autun? Mûles lachées τὴν ἐμετέραν ἐπισημασίαν ἐπισημασίαν ἀναζητῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ μου τοὺς ἀρχαίους τόμους τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», ἵν' ἀναγνώσω ἐκ νέου ὅσα ἔγραψον τότε.

Ὁ Πλάτωνος ἔλεγε ἐν ἀρχῇ τοῦ βίου τοῦ Ἀρχαίου, οὐ δεκτικὸν ἔτι εἶναι μέγα δάταγμα διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου per quinquagesimum annum, grande mortalis aet spatium. Ἦ ἤθελεν εἶναι διὰ τριάντα; Αὐτὸς εἰς τοσοῦτον ἀριθμὸν τῶν ἐργασίῶν ἢ ἀνατρέξω, ὅπως ἀνεύρω τὸ πρῶτόν μου ἄρθρον. Ἦμεν νέος τότε καὶ ἔστων δι' ἑλπίδων,

*Mais aujourd'hui qu'enfin la vieillesse venue
A jetté sur ma tête avec ses doigts pesants
Ouse lustres complets surchargés de quatre ans*

ἤδη ζῶ δι' ἀνεμνήσασιν! Ἀληθῶς εἶπεν, δὲν εἶμαι διὰ τοῦτο ἀνεμνήσασιν.

Le souvenir est l'âme de la vie,

λέγει ὁ Λαμαρτίνος, ὁ δὲ τροφικὸς Μισσὸς, βυθίων μάλλινα περιπέτρια, ἐνθίσκει εἰς τὴν ἀνεμνήσασιν εἶναι εὐτελεῖτερα καὶ αὐτῆς τῆς εὐτελεῖας.

*Un souvenir heureux est peut-être sur terre
Plus vrai que le bonheur.*

Τῷ ὅντι, πόσον ἡ ἀνεμνήσασιν τῶν παλαιῶν χρόνων μένει ἀνεμνήσασιν ἐν τῇ καρδίᾳ! Μετὰ πόσης ἀνεμνήσασιν ἐπιναλαρθάνει τις τοῦδε κέρως τοῦτον τοῦ ποιητοῦ omnium horarum

O mihi proteritos referat si Juppiter annos!

Πόσον κολλοῦμεν τὸν χρόνον ἐκεῖνον, ὅπως μὰς ἐφάνητο τόσον μικρὸς, τὴς ὁρας ἐκεῖνης, τῶν ὁποίων ἐκείνη ἀλλοτρίων, ἢ δι' ἐλευθέρια φανέναι. *Entendant omnes, ultima*

neceat, ὡς ἀνεμνήσασιν, ἐν τινὶ περιπέτρῃ μου, ἐπὶ τοῦ ὄρουλοῦ δὲν ἐνθυμῶμαι τίνος κωδωνοστασίον. Ἄλλ' ὡς εἶμεθα εὐθυμότεροι, καὶ ὡς ἐποφελήθωμεν τοῦ *Carpe diem* τοῦ Ὁρατίου.

Ἄπαντὸν εἰς τὴν ἐμετέραν ποδοκλήσιν πρὸς τὴν ἀνεργασίαν μου, πέμπω ὑμῖν μικρὰ τινὰ ποιήματα συντεθέντα ἐπὶ διαφόρων ὑποθέσεων εἰς διαφόρους ἐποχάς, καὶ τῶν ὁποίων τρία ἀνάγκη εἰς ἑαυτὸς περὶ τὸν χρόνον. Ἄλλ' ἀδιάφορον. Ἄρκετ, τῷ ὄντι, γὰρ ἔχωσι τοὺς ἀνεμνήσασιν μικρὰν τινὰ ἀξίαν, ὁ (*tempus estax*) πικρὰν ἀνεμνήσασιν χροῖνος οὐδὲν δύναται ἐπ' αὐτῶν, διὰ τὸ ποιητικὸν ἄθος οὐδὲν ὡς μαρτυρεῖται, καὶ τὸ ἄρωμά του οὐδὲν ποτε ἐξαμύεται.

Ἐν τέλει οὐς ἀποστέλλω σὺντομον μελέτην ἐπὶ ἑνὸς τῶν μεγίστων μουσικῶν τοῦ λήξαντος αἰῶνος, ἐνδοξοτάτου μετὰ θάνατον, ὅσον καὶ περιγεγραμμένον ἐν ὄσῳ ἔξῃ. Ἐν τῷ τῶν *Καίσαρα Φράγκου* τὸν ἐπισημασίαν *le maître de Liège* καὶ δάιδασον τοῦ *Beethoven*, ὅπως εἶναι μέγιστον τοῦδε ἐλαχίστου γινωσκτός ἐν τῇ μουσικῇ κόσμῳ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεὶ ἡ βραχέϊα αὕτη μελέτη γὰρ ἀνεμνήσασιν, ὡς ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς ἀνεμνήσασιν αὐτῶν τὴν ἀξίαν του, καὶ οὕτως ἀφορρὸν δοκιμάσασιν τὰ ἔργα αὐτοῦ, εἶμαι βέβαιος, οὐκ ἔλθουσιν δοκιμάσασιν τὸ τοῦ Ὀδύσειου περιπέτριά μου.

... *Mandibus date lilia plenis*

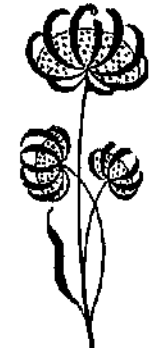
Ἀθήνησι τῇ ε' Ἰουλιέμου Ἀγούστου α' 1820.

Νέων Α' Ουλιέ

A Mademoiselle Marie G.

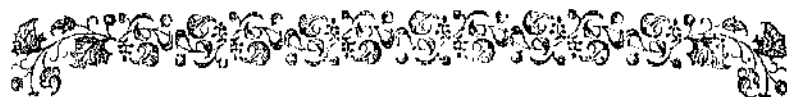
ΙΟΣΤΕΦΑΝΟΙ ΑΘΗΝΑΙ

Athènes couronnée de violettes.

«Ὁ ταὶ λιπαρὰ καὶ Ἰοστέφανοι καὶ ἀριζήλωτοι Ἀθήναι» (Ἀριστοτ. *lun. 1320*).
«O cité brillante et digne d'eurie, ὁ noire Athènes couronnée de violettes.»

SALUT, Grèce! Salut, berceau du monde antique!
Terre épique d'Homère aux chants harmonieux,
Où croît, près du laurier, l'olivier de l'Attique,
Où le myrte naquit d'un sourire des dieux.

Amphitrite à tes flancs attache une ceinture
De l'azur écumant d'où sortit Astarté ;
De Phébus-Apollon la blonde chevelure
T'inonde de soleil, de joie et de clarté.

Et toi, brillante Athène, Hellade de PHellade,
Violettes au front, tu resplendis toujours
De ce divin éclat qu'Athéna-Poliade
Ne cesse d'apporter à tes nuits, à tes jours !

A Miss May C.

ÉLEUSIS

Ναῖα Ἠμῶρα !

* Eleusis est, selon moi, le lieu le plus respectable de la Grèce, puisqu'on y enseignait l'unité de Dieu, et que ce lieu fut témoin du plus grand effort que jamais les hommes aient tenté en faveur de la liberté.

(CHATELAIN)

Tot, jadis, sacrée et prospère,
Aujourd'hui, triste et solitaire,
Éleusis, ville du mystère,
Ton site est vraiment enchanteur !
Toujours calme et toujours serène,
Tu régnes, ainsi qu'une reine,
Et dans ton admirable plaine
Et dans ton golfe séducteur !

C'est chez toi que Cérès la blonde,
Arrétant sa course en ce monde,
Livra la semence féconde
De Pépi, qui donne le pain ;
C'est chez toi que la Grèce antique
Instruite par un rit mystique,
Souleva le voile mythique
Qui nous cachait l'Être divin !

* Les petites et les grandes Éleusis, célébrées en mars et en septembre, coïncident avec le printemps et avec l'automne, c'est-à-dire avec l'assomplissement et le réveil de la nature. C'est ainsi que chaque année la fille de Cérès descendait aux Enfers et y célébrait son union solennelle avec Pluton. Le printemps la ramenait sur la terre. Elle était symbolisée par Pépi, qui, pendant six mois, reste caché sous terre.

** La statue d'Isis portait l'inscription suivante : Τὴν δ' ἑμὸν πέπλον οὐδαὶς ποτε θνή-
τος ἀνέσχευεν.

Le grain sacré que Cérès même
Remit jadis à Triptolème
T'orne Pété d'un diadème
De blé, le plus sûr des trésors.
A tes campagnes Perséphone,
Tous les ans, au printemps redonne
Avec la vermeille anémone
La pâle asphodèle des morts !

* ΑΦΡΟΔΙΤΗ *

C'est dans ta radieuse plaine
Que s'étend la route qui mène
De Corinthe à la blanche Athène,
De ton rivage au Cithéron.
Tu vois devant toi Salamine,
Dont le fier vocable illumine
Et Thémistocle et sa marine
D'un impérissable renom !

A Madame Amélie C.

LE CHEMIN DU CŒUR

Madrigal.

« L'oreille est le chemin du cœur ».
(VOLTAIRE)

Sais-tu, charmante fille d'Ève,
Pourquoi, quand ton chant a cessé,
Durant la nuit lorsque je rêve,
Mon esprit, sans repos ni trêve,
Par ta mélodie est bercé ?

Pourquoi, lorsque mon corps sommeille,
De ton chant l'écho voyageur
Résonne à mon âme qui veille ?
C'est qu'ici-bas toujours l'oreille
Est le plus sûr chemin du cœur.

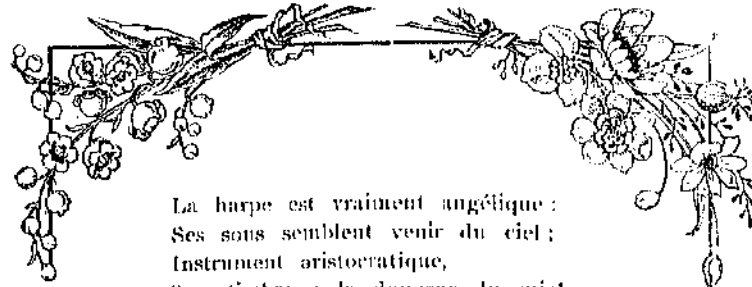

A UNE JEUNE FLÛTISTE GRECQUE

DANS le domaine symphonique
Résonne plus d'un instrument
Auquel s'adonne et que pratique,
De nos jours, ton sexe charmant.

Le piano séduit le vulgaire.
Commode, il a de l'agrément ;
Mais l'orchestre n'en a que faire
Et le bannit absolument.

* L'anémone et l'asphodèle étaient considérées comme des plantes indigènes de l'Attique. Les anciens croyaient que les morts se nourrissaient des racines de l'asphodèle.

La harpe est vraiment angélique :
Ses sons semblent venir du ciel ;
Instrument aristocratique,
Son timbre a la douceur du miel.

De l'art musical la merveille,
Le violon, divin chanteur,
Vibre si clair à notre oreille
Que l'accent en va droit au cœur.

L'un martèle, l'autre se pince,
Et l'autre est frêle tendrement ;
Mais quand ta flûte les évince
C'est ton souffle que l'on entend !

A Mademoiselle ***

SON NOM

qui sapit in tacito gaudent ille sim.
(Horace, Liv. iv. Caneur xii)

Toi seule, tu sais que je t'aime
Et t'aimerais jusqu'au trépas ;
Car je ne t'ai dit qu'à toi-même,
Et mon ombre ne le sait pas.

Et que par delà l'heure humaine,
Par delà le temps infini,
Dans une sphère plus serene
Ce nom reste à jamais béni !

Ce secret, notre jouissance,
Cachons-le bien au fond du cœur ;
Il est notre douce science,
C'est lui qui fait notre bonheur !

Comme ce lieu ou l'iguore,
Je puis donc proclamer bien haut
Qu'il est un être que j'adore,
Que seul, je sais tout ce qu'il vaut.

Mais en ce monde je dois taire
De quel nom l'appellent les cieux,
Car sachez-le : c'est un mystère
Que ce vocable harmonieux !

Qu'il reste dans l'ombre discrète
Où les yeux ne pénètrent pas,
Dans l'inaccessible retraite
Où nul ne portera ses pas.

ENVOI

En attendant, amie, oh ! pense
A celui qui tant te chérit !
A celui dont la souvenance
Nuit et jour enchante l'esprit !

A Mademoiselle Polymnie K.

SALUT A LA BÉOTIE

Salve alma parens !

Après une marche pénible
J'atteins le col du Cithéron ;
Aussitôt, spectacle indicible,
S'offre le plus bel horizon !

Athènes eut plus de finesse,
Mais toi plus de simplicité ;
D'autres Grecs eurent plus d'adresse,
Mais tes fils plus d'honnêteté !

A mes pieds la plaine de Thèbe,
La cité des plus anciens jours,
Dont la riche et féconde glèbe
Sans s'épuiser verdit toujours.

Ton humide et douce atmosphère
Orna tes femmes de fraîcheur,
Tanagre, en l'émail de sa terre,
En garde le type enchanteur.

Plus loin : l'Hélicon, le Parnasse,
Le pic du puissant Sagmata,
Le Ptdon dans toute sa grâce,
Puis le sommet du mont Ceta.

Phryné, la fille de Thespie,
Fut le type de la beauté ;
Vénus n'en est qu'une copie
Léguée à la postérité.

Leuctres, Platée, à la mémoire
Évoquant d'antiques hauts faits,
S'épandent en leurs champs de gloire,
Dont ils relisent les bienfaits.

Ansis, ta ville maritime,
Des Grecs réunit les vaisseaux,
Et vit une douce victime
Échapper aux dieux infernaux.

En deçà, l'azur immuable
Du ciel d'Attique éblouissant,
Dont la lumière inaltérable
Présente un aspect saisissant.

A ton antique métropole
Cadmus fit le don précieux
De signes peignant la parole,
Pouvant ainsi parler aux yeux.

Ici la lumière est plus blonde,
Plus doux les contours estompés ;
D'une vapeur qui les inonde
Les objets sont enveloppés.

De cette cité glorieuse
Les murs sont nés sous l'action
Irrésistible, harmonieuse
De la lyre d'or d'Amphion.

O ravissante Béotie,
Pays de vertu et d'honneur,
Tu ne dus ta suprématie
Qu'à ton courage et ton labeur.

Berceau des gloires les plus pures,
Héraklès chez toi vit le jour,
Et l'ombre de tes sépultures
Couvre Antigone et son amour.

